

Jonna Iloniemi, Elina Punkeri

Nuorten turvallisuudentunne puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö

30.10.2017

Tekijä(t) Otsikko	Jonna Iloniemi, Elina Punkeri Nuorten turvallisuudentunne puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa
Sivumäärä Aika	56 sivua + 1 liite 30.10.2017
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (AMK)
Ohjaaja(t)	Lehtori Miia Ojanen Lehtori Annakaisa Oksava
<p>Puolijulkiset ja julkiset tilat ovat nuorten keskuudessa suosittuja vapaa-ajanviettopaikkoja. Näissä tiloissa toimii paljon aikuisia joiden työnkuvaan ei kuulu kasvatuksellinen toimiminen nuorten kanssa. Nuoret saattavat myös nähdä ja kohdata asioita, jotka aiheuttavat heissä turvattomuudentunnetta. Aseman Lapset ry:n Löytävä nuorisotyö -hankkeessa kehitetään julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa toimivaa, moniammatilliseen yhteistyöhön perustuvaa nuorisotyön muotoa vastaamaan näihin tarpeisiin. Aseman Lapset ry on suunnitellut ja toteuttanut nuorten vapaa-ajanvietosta ja turvallisuuskokemuksista kyselyn osana Löytävä nuorisotyö -hanketta sekä järjestänyt aiheeseen liittyviä työpajoja. Saimme kyselyn aineiston sekä turvallisuusaiheisten työpajojen muistiinpanot opinnäytetyömme käyttöön. Opinnäytetyössämme yhdistyy määrällinen ja laadullinen tutkimusmenetelmä.</p> <p>Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää nuorten turvallisuuden- ja turvattomuudentunteeseen vaikuttavia tekijöitä puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa. Tarkastelemme nuorten näkökulmasta myös nuorten ja puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa työskentelevien aikuisten välistä vuorovaikutussuhdetta, nuoriin suhtautumista sekä toteutuuko nuorten osallisuus näissä tiloissa. Teoriaosuudessa tarkastelemme nuoruutta, osallisuutta, vapaa-aikaa ja yhteisöllisyyttä sekä turvallisuuden- ja turvattomuudentunteita nuorten näkökulmasta. Esittelemme myös yhteistyökumppanimme Aseman Lapset ry:n ja sen toimintaa.</p> <p>Aineisto osoitti nuorille olevan tärkeää, kuinka heidät kohdataan. Heidän mielestään tiloissa toimivien aikuisten ja nuorten välisessä kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa olisi parannettavaa. Aineistoista tuli selvästi ilmi nuorten positiiviset kokemukset nuorisotyöntekijöistä ja he toivoisivat myös muilta aikuisilta samankaltaista suhtautumista nuoria kohtaan. Kyselyn mukaan turvallisuustoimijoista poliisin läsnäolo lisää turvallisuudentunnetta enemmän kuin vartijoiden läsnäolo. Eniten turvattomuutta nuorissa aiheuttaa aikuisten päihteidenkäyttö. Huolestuttavana ilmiönä nousi myös se, että 40 % vastanneista kertoi täysi-ikäisten henkilöiden houkutelleen heitä seuraansa esimerkiksi alkoholilla. Nuoret toivoivat, että heidät kohdattaisiin ystävällisesti, kunnioittavasti ja rauhallisesti, ja että heidän mielipiteitään kuunneltaisiin. Myönteinen ja hyväksyvä suhtautuminen nuoriin sekä kuuluksi tulemisen kokemus koetaan myös edistävän turvallisuudentunnetta.</p>	
Avainsanat	nuoruus, osallisuus, vapaa-ajan vietto, turvallisuudentunne, puolijulkiset ja julkiset tilat

Author(s) Title	Jonna Iloniemi, Elina Punkeri Young People's feeling of Safety in Public and Semi-Public Spaces
Number of Pages Date	56 pages + 1 appendice 30 October 2017
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Miia Ojanen, Lecturer Annakaisa Oksava, Lecturer
<p>The semi-public and public spaces are popular places to hang out among young people. There are many adults in these premises whose job does not include educational work with young people. In these places, young people may see and experience aspects that can cause them a feeling of insecurity. The Finding Youth Work-project by the Aseman Lapset ry develops a method of youth work based on multi-professional co-operation in public and semi-public spaces to meet these challenges. Aseman Lapset ry has developed and implemented an inquiry as part of Finding Youth Work-project concerning youth leisure time and security experiences, and organized related workshops. We received the questionnaire material and notes from the safety-related workshops for the use of our thesis. Our thesis combines a quantitative and qualitative research method.</p> <p>The purpose of our thesis is to research the factors which influence the feelings of safety and insecurity among young people in quasi-public and public spaces. We also research the interaction between young people and those adults who work in these premises from the point of view of young people, attitudes against young people and how the inclusion of young people will come true in these premises. In the theoretical part, we study youth, inclusion, free time, communality and the feelings of security and insecurity from the perspective of young people. We also present our partner Aseman Lapset ry and its functions.</p> <p>Material indicated that it is important for young people how they are encountered. They think that the interaction and encounters between adults who work at the premises and young people should be improved. The material indicated clearly the positive experiences from young people of the youth workers and they would also like other adults to have a similar attitude towards them. According to the survey, the presence of the police from the security organizations increases the sense of security more than the presence of security guards. The most feelings of insecurity was caused by adult substance abuse among young people. Another worrying phenomenon was that 40% of respondents reported that adults (age over 18 years) were tempting them to join company by alcohol. Young people hoped that they would be faced kindly, respectfully, and peacefully, and that their opinions would be heard. A positive and approving attitude towards young people and the experience of being heard has also felt to encourage a sense of security.</p>	
Keywords	young people, participation, leisure time, feeling of safety, public and semi-public spaces

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuoruus	2
3	Osallisuus	4
4	Vapaa-aika ja yhteisöllisyys	6
4.1	Puolijulkiset ja julkiset tilat	8
4.2	Aikuisten ja nuorten välinen vuorovaikutus	9
5	Turvallisuuden- ja turvattomuudentunne	13
5.1	Nuorten väkivaltakokemukset	14
6	Aseman Lapset ry	16
6.1	Löytävä nuorisotyö	17
7	Kyselyn toteuttaminen	19
7.1	Kyselyn tarkoitus	19
7.2	Kyselyn tulosten analysoiminen	21
7.3	Tutkimuskysymykset	22
8	Tulosten analysointi	23
8.1	Kyselyyn vastanneiden taustatiedot	23
8.2	Nuorten vapaa-ajanvietto paikat	24
8.3	Nuoriin suhtautuminen	26
8.4	Nuorten turvallisuudentunteeseen vaikuttavat tekijät	29
9	Johtopäätökset	47
10	Pohdinta	51
	Lähteet	53
	Liitteet	
	Liite 1. Nuorten kysely	

1 Johdanto

Nuorten keskinäinen ajanvietto on tärkeää hyvinvoinnin ja sosiaalisen identiteetin rakentumisen kannalta. Aikataulutetun arjen vastapainoksi nuorille on tärkeää saada vain olla ja viettää aikaa kavereiden kanssa eli hengailta. Kauppakeskukset ja muut puolijulkiset tilat sekä julkiset tilat, kuten puistot, ovat nuorten keskuudessa suosittuja ajanviettopaikkoja, koska näissä tiloissa nuorille mahdollistuu omaehtoinen ajanvietto muiden ikätovereidensa kanssa. Hengailemalla puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa nuoret haastavat tilalle asetettuja yleisesti hyväksyttäviä käyttäytymiskoodeja käyttämällä tilaa vastoin sille suunniteltua tarkoitusta. Nuorten oleskelu saattaa herättää osassa aikuisväestöä negatiivisia tunteita ja ajanvietto kauppakeskuksissa tai kaupungin ulkotiloissa asettaa nuoret helposti valvonnan kohteeksi. (Kuusisto-Arponen – Tani 2009: 52–53.)

Aseman Lapset ry:n Löytävä nuorisotyö -hankkeessa (2013–2017) viedään nuorisoyöllistä osaamista kauppakeskuksiin ja muihin julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin, joissa nuoret mielellään viettävät aikaansa. Pääasiallisena kohderyhmänä on kaikki näissä tiloissa aikaansa viettävät noin 13–18-vuotiaat nuoret. Jalkautuvan työn lisäksi keskeisessä roolissa on moniammatillinen yhteistyö, jonka avulla pystytään sekä ennakoimaan että reagoimaan nuoria koskettaviin ilmiöihin.

Hankkeen tarkoituksena on saada eri tahojen resurssit ja osaaminen nykyistä paremmin käyttöön nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi sekä yhteisten tilojen turvallisuuden ja viihtyisyyden parantamiseksi. Hanke tuottaa ajankohtaista tietoa nuorten maailmasta sekä nuoriin liittyvistä ilmiöistä ja vie tätä tietoa eteenpäin tarkoituksenmukaisille tahoille. Löytävä nuorisotyö -hankkeen yhtenä tavoitteena on kehittää uusia työkaluja nuorten äänen tavoittamiseksi sekä nuorten ja aikuisten vuoropuhelun tukemiseksi. (Aseman Lapset ry n.d.)

Löytävä nuorisotyö on vuosien 2015–2016 aikana jalkautuvan työn ohessa kerännyt kyselyn avulla nuorilta näkemyksiä heidän vapaa-ajanvietostaan erityisesti turvallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta. Nuorten kokemusmaailmaa kartoittavaa aineistoa on kerätty lähtökohtaisesti opinnäytetöiden aineistoksi. Opinnäytetöiden on tarkoitus osaltaan tukea työmuodon kehittämistä ja juurruttamista. Opinnäytetyömme tarkoituksena on analysoida kyselyistä saatuja nuorten vastauksia ja kartoittaa nuorten turvallisuudentunnetta puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa. Lisäksi haluamme selvittää, miten

nuorten näkökulmasta heidän turvallisuudentunnetta voitaisiin parantaa. Aseman Lapset ry on myös järjestänyt turvallisuusaiheisia työpajoja nuorille. Hyödynnämme työssä myös näiden muistiinpanoja kyselyn tuloksia pohtiessamme.

Opinnäytetyömme teoriaosuudessa luomme katsauksia tutkimuksiin, hankkeisiin ja artikkeleihin, joissa on käsitelty nuorten osallisuutta, vapaa-aikaa ja yhteisöllisyyttä, turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta. Aloitamme nuoruudesta, jonka jälkeen tarkastelemme osallisuutta nuorten näkökulmasta. Tämän jälkeen kerromme nuorten vapaa-ajanvietosta ja yhteisöllisyydestä. Keskitymme erityisesti puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa tapahtuvaan vapaa-ajanviettoon ja nuorten näissä tiloissa kokemiin turvattuutta aiheuttaviin tekijöihin. Tarkastelemme myös nuorten näkökulmasta nuorten ja puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa työskentelevien aikuisten välistä vuorovaikutussuhdetta sekä miten nuorten mielestä poliisit ja järjestyksenvalvojat suhtautuvat nuoriin.

Teoriaosuuden jälkeen esittelemme yhteistyökumppanimme Aseman Lapset ry:n sekä kyselyn ja sen tarkoituksen. Analysoimme kyselyn vastausten tuloksia ja esitämme johdopäätöksiä aineiston tuloksista verraten niitä aiempiin tutkimuksiin. Lopuksi vielä pohdimme, miten nuorten osallisuutta voitaisiin parantaa erityisesti turvallisuuden edistämisen näkökulmasta. Pohdimme myös opinnäytetyömme tulosten hyödynnettävyyttä työelämässä ja kehittämiskohteita sekä myös opinnäytetyötä prosessina.

2 Nuoruus

Nuoruutta voidaan pitää siirtymävaiheena lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoren kehitystä määrittävät fysiologiset muutokset, ajattelun kehittyminen, sosiaalinen vahvistuminen ja sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutokset. Kaveripiirin ja läheisten ihmissuhteiden valinnalla, koulutusvalinnoillaan ja harrastuksillaan nuori ohjaa osaltaan omaa kehitystään. Nuoren ongelmaratkaisukykyä kehittää aiemmin opitun tiedon arvioiminen ja siihen kriittisesti suhtautuminen. Nuoren ajatusmaailman muuttuessa abstraktimmaksi hän pystyy suunnittelemaan tulevaisuuttaan, rakentamaan minä- ja maailmankuvaansa ja moraalisen ajattelun kehittymisen myötä nuori ymmärtää myös muita aiempaa paremmin. (Nurmi – Ahonen – Lyytinen – Lyytinen – Pulkkinen – Ruoppila 2010: 124.)

Nuoruus voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen: varhaisnuoruuteen, keskinuoruuteen ja myöhäisnuoruuteen. Varhaisnuoruus, josta käytetään myös käsitettä murrosikä, kes-

tää noin 11-vuotiaasta 14-vuotiaaseen. Murrosikä on yksi näkyvin biologinen ja sosiaalinen muutos ihmisen elämässä. Siihen kuuluu kapinointi auktoriteetteja ja vanhempia vastaan sekä ystävyysuhteiden luominen muiden nuorten kanssa. Nopea kasvu ja aikuisen ulkomuodon kehittyminen luovat pohjaa minäkuvan muokkaantumislle. (Kronqvist – Pulkkinen 2007: 167–168.) Murrosikä vaikuttaa siihen, miten muut ihmiset näkevät nuoren ja miten häneen suhtaudutaan. Esimerkiksi eri aikaan puberteetin kokevat tytöt ja pojat voivat saada hyvin erilaista kohtelua vanhemmilta vastakkaisen sukupuolen edustajilta. (Nurmi ym. 2010: 129.) Keskinuoruus kestää 14-vuodesta 18-vuoteen saakka. Silloin keskeisiksi nousevat identiteettiin liittyvät kysymykset ja minä kokemusten selkeyttäminen. Myöhäisnuoruus kestää puolestaan noin 19-vuotiaasta 25-vuotiaaksi asti, jolloin identiteetti laajenee ja nuori alkaa pohtia omaa asemaansa maailmassa. (Kronqvist – Pulkkinen 2007: 168.)

Sami Myllymäen ja Päivi Bergin toteuttama Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013 osoittaa, että nuoruus-käsitteenä ei ole enää selvästi ikään tai elämäntilanteesta johtuvaan murrosvaiheeseen sidottua vaan enemmänkin nuorten omaan kokemukseen pohjautuvaa. Tutkimuksen mukaan 12-vuotiaista 80 % ei pidä itseään enää lapsina. Toisaalta taas tutkimukseen vastanneista 21-vuotiaista itsensä aikuiseksi koki vain puolet. Nuoruus elämänvaiheena näyttäisi siis nuorten itsensä kokemana pitenevän molemmista suunnista. (Myllyniemi – Berg 2013: 14–16.)

Kulttuuri ja yhteiskunta vaikuttavat eri tavoin nuoren kehitykseen, ajatteluun, toimintaan ja valintoihin. Nuorten kasvuympäristöihin vaikuttavat erilaiset lyhyemmän ja pidemmän aikavälin muutoslinjat. Yksi keskeisimmistä pitkän aikavälin muutoslinjoista liittyy perheeseen. Perheen merkitys nuoren ajankäyttöä säätelevänä tekijänä on molempien vanhempien työssäkäynnin, muuttoliikkeen, avioerojen ja yksinhuoltajuuden myötä muuttunut. Sukupolvien välisen vuorovaikutuksen vähennyttä, ihmiset elävät yhä enemmän saman ikäisten kanssa. (Nurmi ym. 2010: 156.) Ystävyysuhteilla on suuri merkitys nuoren hyvinvointiin. Ne voivat vahvistaa tai heikentää sitä. Tyttöjen ja poikien ystävyysuhteet ovat hieman erilaisia. Pojat viettävät usein aikaansa isoissa ryhmissä, kun taas tytöt viihtyvät selvästi pienemmissä kahden, kolmen hengen ryhmissä. Vastavuoroisten ja läheisten ihmissuhteiden muodostaminen kuuluu itsenäistymisen lisäksi nuoren kehitystehtäviin. Nuorten muodostamia ystävyysuhteita voidaan pitää harjoitteluna tulevia ihmissuhteita varten. Nuorilla on mahdollisuus toistensa seurassa tutkia omaa minuuttaan, oppia tunnistamaan ystäviensä toiveita ja tarpeita. Näin nuoret oppi-

vat esimerkiksi empatiaa. Nuori saattaa kokea masentuneisuutta tai ahdistua vertaillessaan itseään muihin. Ystäväpiirissä voi muodostua myös paineita käyttäytyä tai pukeutua tietyllä tavalla. (Kronqvist ym. 2007: 179–186.)

3 Osallisuus

Osallisuus voidaan ymmärtää tunteena, joka syntyy, kun yksilö on osana jotakin yhteiskunnan instituutiota, toimintajärjestelmää tai kulttuurimuodostetta. Yhteisön jäsenten välillä osallisuus näkyy arvostuksena, mahdollisuutena vaikuttaa, tasavertaisena kohteluna ja luottamuksena. Osallisuus yhteiskunnassa tarkoittaa ihmisten mahdollisuutta sosiaalisiin suhteisiin, terveyteen, koulutukseen, työhön, asuntoon ja toimeentuloon. Kansallisella tasolla ihmisellä on oikeus tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen ja itseään koskeviin asioihin. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2017.) Kokemus osallisuudesta toimii suojaavana tekijänä syrjäytymistä vastaan ja on välttämätön osa elämänhallintaa sekä yhteiskunnallisen subjektuuden kehitystä (Hämäläinen 1999: Liite 1).

Nuorten osallisuus ymmärretään usein pelkästään nuorten vaikuttamisena, vaikka osallisuus on paljon enemmän. Nuorten osallisuus tarkoittaa myös mielipiteen kysymistä, mukaan ottamista ja yhteisöllisyyttä ja se rakentuu kokemuksista. Nuorten osallisuuden parantaminen on tärkeää, sillä osallistamalla nuoria ehkäistään syrjäytymistä, aktivoidaan nuoria sekä tuodaan päätöksentekoon uusia ja raikkaita näkökulmia. Kuulluksi tuleminen kokemus vaikuttaa nuoriin myös positiivisesti kasvattaen häntä aktiiviseksi kansalaiseksi. Nuorten osallisuuteen on alettu kiinnittämään viime vuosina entistä enemmän huomiota, joka näkyy myös positiivisesti lainsäädännössä. (Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – Nuva ry n.d.)

Uudistettu nuorisolaki astui voimaan vuoden 2017 alusta. Sen valmistelussa kuultiin nuoria ja nuorten asioihin perehtyneitä asiantuntijoita. Uudistetun nuorisolain tavoitteena on vahvistaa nuorten osallisuutta, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä ja harrastamista. Sen tavoitteena on myös edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kuulluksi tuleamista heitä koskevissa asioissa sekä oikeuksien toteutumisessa ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. (Valtion nuorisoneuvosto 2017.) Nuorten aktiivista kansalaisuutta tulee edistää järjestämällä nuorille mahdollisuus osallistua alueensa nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuoria tulisi

kannustaa varhaisesta iästä lähtien täysivaltaiseen osallistumiseen sekä päätöksentekoon. Tällä tavoin he ymmärtävät mahdollisuudet itsensä ilmaisuun, omat oikeutensa sekä niihin liittyvät velvollisuudet. (Lepola 2015: 60.)

Nuorten osallistamiseen tarvitaan yhteistä tahtotilaa ja erilaisia tekijöitä. Osallistamisessa keskeistä on aito kohtaaminen. Nuorille on tärkeää, että heidän mielipiteitään kuunnellaan, asiantuntijuutta arvostetaan ja ollaan aidosti kiinnostuneita heidän ideoistaan. (Järveläinen – Mäkelä – Tasanko 2016: 115–116.) Nuorten osallisuuden toteutumiseksi aikuisten tulisi myös pyrkiä näkemään asioita nuorten silmin, joka edellyttää herkkyyttä kuunnella sekä tunnistaa nuorten tarpeita (Etene 2013: 18–19).

Whitlockin ja Powersin (2008) amerikkalaisnuorille tekemän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miten nuoret kokevat oman osallisuuteensa yhteisössään. Tutkimus osoittaa, että nuorille merkitsi paljon, millaisia asenteita aikuisilla oli heitä kohtaan. Nuorille oli tärkeää, että aikuiset kuuntelivat ja kunnioittivat heidän mielipiteitään. Suurimmalla osalla nuorista oli positiivisia yhteyksiä yhteisönsä aikuisiin. Toisaalta nuoret kertoivat myös negatiivisista kokemuksista aikuisten kanssa. Nuoret halusivat olla yhteisön tasa-vertaisia jäseniä. He halusivat osallistua päätöksentekoon, yhteisön ja ympäristönsä kehittämiseen yhdessä aikuisten kanssa.

Suomessa tehdystä kyselystä löytyy yhtäläisyyksiä Whitlockin ja Powersin (2008) tutkimukseen. Kiilakoski ja Kivijärvi (2012: 85–87, 90, 97) tarkastelevat kaupunkitilaa erityisesti nuorten näkökulmasta kodin ja koulun ulkopuolelle sijoittuvissa vapaa-ajan tiloissa. Julkiset ja puolijulkiset tilat tarjoavat nuorille areenan, jossa kokoontua ja näkyä muille nuorille. Aiheeseen liittyvä kyselytutkimus tehtiin vuonna 2009 länsisuomalaisessa kaupungissa kaikille kunnan 3.-9. luokkalaisille. Kyselyssä kartoitettiin nuorten ajatuksia kotikaupunkinsa hyvistä puolista ja asioista, joita he halusivat muuttaa. Yhtäläisyytenä amerikkalaiseen tutkimukseen myös suomalaiset nuoret kokivat, etteivät ole tasa-arvoisessa asemassa aikuisten kanssa ollessaan kaupunkitilassa eikä heidän osallisuutensa kaupunkisuunnittelussa toteutunut.

Rautio, Pyyry, Hyvärinen ja Tani (2015: 104–106) ovat tehneet hyvin samanlaisia havaintoja pohtiessaan lasten ja nuorten kiinnittymistä yhteisöönsä asumisen näkökulmasta. Asumista määrittää lasten ja nuorten omakohtaisten suhteiden luominen asuin-ympäristönsä sosiaalisiin sekä materiaalsiin ulottuvuuksiin. Siihen liittyy myös kokemus osallisuudesta ja vapaus toimia omassa ympäristössään. Asumista tutkittaessa on

syitä miettiä asumisen moninaisuutta. Lasten ja nuorten asumisen tilat ja tavat kotien ulkopuolella on vähän tunnettuja tai niitä jopa paheksutaan. Ei toivottavana käytöksenä esimerkiksi pidetään nuorten kauppakeskuksissa hengailua. Nuorten näkökulmasta kauppakeskukset tarjoavat kuitenkin paikan, jossa olla turvallisesti ihmisten joukossa, mutta opettajien ja vanhempien valvovan katseen ulottumattomissa. (Rautio – Pyyry – Hyvärinen – Tani 2015: 104–106.)

Nuoret ovat tulevaisuuden kaupunkilaisia, jonka vuoksi osallistaminen kaupunkitilan kehittämiseen olisi tärkeää. Julkisen sektorin toimijat, järjestöt ja yritykset koettavatkin etsiä malleja millä tavoin nuoret pääsisivät ja innostuisivat osallistumaan heitä koskevaan päätöksentekoon. Käsitys osattomuudesta liittyy vahvasti nuoruuteen, minkä takia nuorten voi olla vaikea saada ääntään kuuluviin aikuisten hallitsemassa maailmassa. Nuorten osallisuudessa on eroja, sillä samanikäiset nuoret voivat olla taustaltaan ja arvoiltaan hyvinkin erilaisia. (Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2012: 7.) Myös elämäntilanteiden muutokset vaikuttavat yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja ihmisen osallisuuden kokemukseen. Osallisuuden edistäminen tukee hyvinvointia, sillä se suojaa syrjäytymiseltä ja vähentää eriarvoisuutta. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2017.)

Päijät-Hämeessä nuoria on otettu mukaan turvallisuussuunnitteluun. Nuoria kuultiin erilaisin tavoin. Erilaisten keinojen käyttäminen osoittautui hyväksi tavaksi saada eri-ikäisten nuorten ääni kuuluviin. Nuorilla oli paljon ideoita, kuinka turvallisuutta voitaisiin parantaa. Aikuisten tulisi arvostaa nuorten näkemyksiä, kokemuksia ja asiantuntijuutta omissa asioissaan. Olisi tärkeää, että nuoret tulisivat kuulluiksi omilla areenoillaan, kuten sosiaalisessa mediassa. Nuorille tulisi myös antaa palautetta millaisia vaikutuksia heidän osallistumisellaan on ollut. Näin nuoret kokevat voivansa vaikuttaa asioihinsa ja heidän osallisuutensa vahvistuu. (Komonen – Mankinen 2010: 36.)

4 Vapaa-aika ja yhteisöllisyys

Nuorille on tärkeää, että he saavat aikaa olemiseen ilman aikatauluja sellaisissa tiloissa, joissa he voivat tavata kavereitaan. Perheen, koulun ja harrastusten aiheuttaman jatkuvan suorittamisen vastapainoksi nuoret tarvitsevat sellaisia olemisen tiloja, joissa mahdollistuu sosiaalinen kanssakäyminen ennen kaikkea vertaisten, mutta myös aikuisten kanssa. (Kuusisto-Arponen ym. 2009: 52; Lampela 2016: 28.) Olemisen tiloilla tarkoitetaan puolijulkisia ja julkisia tiloja, joissa nuoret voivat tavata toisiaan. Täl-

lainen ohjauksesta ja instituutioista vapaa ajanvietto ilman erityistä tekemistä on nuorille tärkeää, sillä se kehittää nuoren identiteettiä sekä luo heille mahdollisuuksia itsenäiseen tilan haltuunottoon. Aikuisten mielestä nämä tilat eivät välttämättä ole kiinnostavia, mutta nuorille ne antavat mahdollisuuksia kavereiden kanssa yhdessäoloon. (Kuusisto-Arponen ym. 2009: 52–53.)

Keskinen ja Nyholm (2012: 23,60) määrittelevät tutkimuksessaan nuorten vapaa-ajan nuorten subjektiiviseksi vapaaehtoiseksi toiminnan ja ajan kokemukseksi varsinaisen kouluajan ulkopuolella. Merkittävimmäksi muutokseksi he nostavat 2000-luvun suomalaisnuorten vapaa-ajan käytössä tietotekniikan ja erityisesti internetin käytön suuren lisääntymisen. Nuorten yhteisöllisyyttä tarkastellaan tutkimuksissa kartoittamalla nuorten yhteydenpitotapoja ja sosiaalisten suhteiden määrää. Tutkimusten mukaan suuri osa nuorista tapaa ystäviään päivittäin joko kasvotusten tai sosiaalisen median kautta. (Keskinen – Nyholm 2012: 23,60; Myllyniemi ym. 2013: 19.)

Viestintä- ja tietotekniikka osana nuoren elämää on ollut selkeästi nousussa oleva kehitystrendi viime vuosikymmenten aikana. Suomessa omistetaan ja käytetään tietoteknisiä laitteita enemmän kuin suuressa osassa muuta Eurooppaa. Nuorten sosiaalinen elämä ja suhteet ovat muokkautuneet teknologian kehittyessä. Ihmiset ovat lähes aina tavoitettavissa internetin ja matkapuhelimien välityksellä. Globalisaatio lisää populaarikulttuurin vaikutusta suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhä suurempi osa maailman nuorista elää erilaisten kansainvälisten nuorisokulttuurien vaikutuspiirissä. Varallisuuden kasvu on tehnyt nuorista merkittävän kohderyhmän kaupalliselle toiminnalle. (Nurmi – Ahonen – Lyytinen – Lyytinen – Pulkkinen – Ruoppila 2014: 177.)

Nuorten Vapaa-aikatutkimuksesta ja Nuoret Helsingissä tutkimuksesta poiketen vuoden 2015 nuorisobarometri nostaa nuorten yksinäisyyden esille. Sen mukaan itsensä usein yksinäiseksi tunsivat 3 % vastanneista ja 6 % koki olevansa yksinäinen joskus. Ruotsinkieliset nuoret kokivat vähiten yksinäisyyttä. Tutkimus osoittaa, että maahanmuuttajataustaiset nuoret tapaavat ystäviään muita nuoria harvemmin. (Myllyniemi 2016: 77–78, 83–84.)

Nuorten vapaa-ajanvietosta tehtyjen tutkimusten mukaan nuoret viettävät kavereiden kanssa aikaa kavereiden kodeissa selvästi muita paikkoja enemmän. Iän myötä kavereiden tapaamisen painopiste siirtyy kuitenkin omalta pihalta tai sen läheltä kauemmas kaduille sekä kaupungille. Maaseudulla, jossa asutus on harvempaa, nuoret tapaavat

kavereitaan kylillä ja toreilla. 15–19 -vuotiaat tapaavat kavereitaan yleensä kaduilla, kauppakeskuksissa sekä huoltoasemilla. Nuorisotaloilla ja kirjastoissa kavereita nähdään eniten 10–14 vuoden iässä. Nuorisotaloilla vapaa-ajanvietto harvenee iän myötä ja käytännössä loppuu ennen 20 vuoden ikää. (Myllyniemi ym. 2013: 32.)

Isoissa kaupungeissa kauppakeskuksista on tullut erottamaton osa kaupunkikuvaa, sillä esimerkiksi pääkaupunkiseudulle rakennetaan lähiaikoina uusia keskuksia ja myös vanhoja laajennetaan. Trendi on levinnyt isoihin kaupunkeihin myös muualle Suomeen, kuten Ouluun, Jyväskylään ja Tampereelle, joihin on myös avattu tai tullaan avaamaan lisää isoja kauppakeskuksia. Isoissa kaupungeissa kauppakeskukset ovat nuorten keskuudessa suosittuja kokoontumispaikkoja, joissa kavereiden kanssa voidaan viettää vapaa-aikaa kuluttamisen sijasta. (Kivari – Ylimys – Juntunen 2017: 9.)

Nuorten keskuudessa kauppakeskukset ovat suosittuja hengailupaikkoja monesta syystä. Kauppakeskukset sijaitsevat yleensä keskeisellä paikalla, jonne on helppo kulkea. Ne tarjoavat myös nuorten olemiselle turvallisen ympäristön, jossa voi olla suojassa vanhempien ja opettajien katseilta, mutta kuitenkin muiden aikuisten sekä valvontakameroiden valvonnan alaisina. Kauppakeskukset tarjoavat myös suojaisan, lämpimän paikan viettää vapaa-aikaa kavereiden kesken etenkin talvella. Kauppakeskuksissa on huomattu tilan kaupallisuuden toimivan myös osalle nuorista houkuttimena, minkä vuoksi nuoria pyritään nykyisin enemmän ottamaan huomioon yhtenä potentiaalisena kuluttajaryhmänä. Nuoria ei häädetä kauppakeskuksista enää samalla tavalla kuin vuosia aiemmin, vaan nyt heille rakennetaan istumapaikkoja sekä maksuttomia kännyköiden latauskaappeja nuorten viihtyisyyden parantamiseksi. (Tani – Pyyry 2017: 32–33.)

4.1 Puolijulkiset ja julkiset tilat

Julkinen tila on kaikille avoin, jonne voi mennä ilman, että lupaa tarvitsee kysyä keneltäkään. Valtion eri virastot, kaupunkien ylläpitämät puistot, kirjastot, kadut ja aukiot ovat julkisia tiloja. Kaupunkilaisten asunnot, pihat ja parvekkeet ovat puolestaan yksityisiä tiloja. (Lähellä kaupungissa n.d.) Puolijulkisilla tiloilla tarkoitamme tässä yhteydessä tilaa, joka ei ole yksityinen, mutta ei täysin julkinenkaan. Esimerkiksi kauppakeskuksiin on vapaa pääsy kaikilla, mutta se on yksityisessä omistuksessa ja omistaja voi määrätä erilaisia ehtoja, miten tilassa tulisi käyttäytyä. (Lampela – Leppävuori – Puomilahti

2016: 8.) Julkinen tila muuttuu puolijulkiseksi, kun sen kontrollointia lisätään. Hengailemalla puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa nuoret haastavat tilalle asetettuja yleisesti hyväksyttäviä käyttäytymiskoodeja käyttämällä tilaa vastoin sille suunniteltua tarkoitusta. (Kuusisto-Arponen ym. 2009: 52–53.)

4.2 Aikuisten ja nuorten välinen vuorovaikutus

Saarikkomäen (2016: 176–180) tutkimus nuorten vapaa-ajasta ja siihen liittyvistä kohtaamisista poliisien ja vartijoiden kanssa pureutuu nuorten käsityksiin hyvästä ja huonosta kohtelusta. Nuorille oli tärkeää, että heidät kohdattiin ystävällisesti, kunnioittavasti ja rauhallisesti. Nuoret arvostivat myös sitä, että heidän mielipiteitään kuunneltiin ja vuorovaikutus oli kunnioittavaa. Puuttumistilanteissa nuoret toivoivat syyn kerrottavan heille ystävällisesti ja selkeästi. Tilanteiden ratkaisuissa nuorten mielestä auttoi kunnioittava, asiallinen ja ystävällinen puhetapa sekä tapahtumien tasapuolinen selvittäminen ilman, että leimataan koko nuorisoryhmä. Nuoret kokivat epäystävällisenä käytöksenä poliisien ja vartijoiden huutamisen, nuoria leimaavan, haukkuvan puhettavan ja uhkailun. Nuoret kokivat varsinkin vartijoiden usein rutiininomaisesti ja välinpitämättömästi poistavan heidät kauppakeskuksista.

Kivelän (2016: 151–152) mukaan noin puolet kauppakeskusten järjestyksenvalvonnan tehtävistä liittyy nuoriin. Tämä loi tarpeen kehittää järjestyksenvalvojien ja nuorten välisiä vuorovaikutustapoja. Kauppakeskusomistaja Citycon on yhteistyössä Nuorten Palvelu ry:n kanssa järjestänyt järjestyksenvalvojille koulutuksia useissa eri kauppakeskuksissaan. Koulutuksissa pääpaino on ollut nuorten kohtaamisessa. Koulutuksissa on pureuduttu muokkaamaan arjessa tapahtuvia vuorovaikuttamisen keinoja ja tapoja toimia. Nuorten ääni on saatu kuuluville osallistamalla heitä erilaisten projektien avulla, esimerkiksi kauppakeskus Ison Omenan laajennuksen suunnittelu vaiheessa nuorille järjestettiin ideapaja, jossa nuoret pääsivät tutustumaan tulevaan kauppakeskukseen ja esittämään omia ideoitaan. Nämä toimet vahvistivat niin nuorten hyvinvointia kuin kauppakeskusten viihtyisyyttä.

Rovaniemellä nuoret huomioitiin perustamalla kauppakeskus Revontulen tiloihin vuoden 2017 alussa Popparin nuorisotila. Nuorisotyön osaaminen ja asiantuntijuus haluttiin viedä sinne missä nuoret kasvavassa määrin ovat. Popparin myötä uudesta nuorisotyön toimintamallista, sen merkityksestä, tarpeellisuudesta ja vaikuttavuudesta on

saatu paljon kiitosta nuorilta, kauppakeskuksen edustajilta sekä poliisilta. Popparin perustamisen jälkeen nuorten tekemä ilkivalta ja häiriökäyttäytyminen kauppakeskuksessa on selvästi vähentynyt. (Tervo 2017.)

Kiillakoski (2016: 20, 24) nostaa artikkelissaan nuorten toiveita esiin. Nuoret toivovat hauskuutta, pakottomuutta ja rentoa tekemistä. Huomion arvoista on, että nuorten mielipiteet tilan suhteen jakautuvat varsin radikaalistikin. Esimerkiksi osa nuorista toivoo aikuisten läsnäoloa takaamaan turvallisuutta, kun taas osaa kokee aikuisten läsnäolon holhoavaksi. Yhdistäväksi tekijäksi nousee halu välttää suorituskeskeisyyttä. Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että nuorille täytyy tarjota useita erilaisia tiloja, joissa he voivat toteuttaa itseään tarpeenmukaisesti.

Nuorten Palvelu ry:n Kauppakeskusten nuoret -hanke toteutettiin kahdessa osassa vuosien 2012–2014 aikana. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa jalkauduttiin useissa kaupungeissa kauppakeskuksiin ja kyseltiin nuorilta muun muassa mitä nuoret kauppakeskuksissa tekevät ja mitä he haluaisivat siellä kehittää. Nuorilta kysyttiin myös miten myyjät, muut asiakkaat ja vartijat kohtelevat nuoria ja ovatko nuoret kohdanneet järjestyshäiriöitä kauppakeskuksessa hengaillessaan. Hankkeessa haastateltiin myös kauppakeskusten työntekijöitä, vartijoita ja järjestyksenvälvojiä ja heidän kokemuksiaan nuorten kanssa asioimisesta. (Nuorten Palvelu ry 2013: 5, 8-9.)

Kartoituksessa haastateltujen nuorten kokemukset vartijoista ja järjestyksenvälvoijista olivat pääsääntöisesti hyviä ja nuoret sanoivat vartijoiden ja järjestyksenvälvoijien puuttuvan usein nuorten olemiseen asiallisesti. Osa nuorista antoi kuitenkin myös negatiivista palautetta ja parannusehdotuksia vartijoiden ja järjestyksenvälvoijien toiminnasta. Palaute vaihteli eri kauppakeskuksissa hengaillevien nuorten välillä, sillä joissain kauppakeskuksissa nuoret kokivat tullessaan huomattavasti huonommin kohdelluksi kuin toisissa. Nuoret kertoivat vartijoiden ja järjestyksenvälvoijien puuttuvan toistuvasti muun muassa kahvilassa tai ravintolassa istumiseen mitään ostamatta, roskaamiseen, meluamiseen, tupakointiin ulko-ovilla tai parkkihallissa, väärissä paikoissa istumiseen (esimerkiksi lattialla, roskisten päällä), kenkien pitämiseen penkillä, liian pitkään istumiseen penkeillä tai isolla porukalla olemiseen. Nuoret kertoivat vartijoiden ja järjestyksenvälvoijien puuttuvan heidän tekemiseen ja olemiseen joskus hyökkäävästi, leimaavasti, uhkaavasti tai jopa väkivaltaisesti käymällä käsiksi. Osa nuorista kertoi vartijoiden ja järjestyksenvälvoijien vuorovaikutuksen olevan välillä hyvin epäasiallista, sillä he saattavat huutaa ja

kiroilla sekä haukkua nuoria tyhmiksi. Nuoret toivat esiin myös epätasa-arvoisen kohtelun. Nuorten mukaan aikuiset saivat istua kahvilassa ostamatta mitään, kun taas nuorilta se oli kielletty. (Nuorten Palvelu ry 2013: 15–17.)

Haastattelijat kartoittivat myös nuorten näkemiä ja kokemia järjestyshäiriöitä kauppakeskuksissa. Yleisimmät nuorten kertomat järjestyshäiriöt liittyivät aikuisiin päihteidenkäyttäjiin, mutta nuoret mainitsivat kokevansa häiriöksi myös päihtyneet nuoret. Nuoret kertoivat päihtyneiden riehuvan usein kauppakeskusten sisällä ja ulko-ovien läheisyydessä ja joskus myös tappelevan. Nuoret kertoivat löytäneensä huumeneuloja vessoista sekä humalaisten miesten pyytävän nuoria tyttöjä mukaansa. Nuoret kokivat myös muiden häiriötä aiheuttavien nuorten häiritsevän heitä siinä missä ne häiritsevät kauppakeskusten työntekijöitä. Haastateltujen nuorten mukaan nuorten aiheuttamia häiriöitä olivat muun muassa ilkivalta, meluaminen, toisille nuorille huutelu ja nuorten väliset joukkotappelut. Nuorten kanssa keskustellessa järjestyshäiriöistä nousi esille selvästi vartijoiden ja järjestyksenvalvojen tekemän työn arvostus. Nuoret kertoivat arvostavansa sitä, että häiritsevästi käyttäytyvät ihmiset häädetään vartijoiden ja järjestyksenvalvojen toimesta pois kauppakeskuksista. (Nuorten Palvelu ry 2013: 17–18.)

Tani (2011: 15) teki varsin samankaltaisia havaintoja kuin Nuorten Palvelu ry:n Kauppakeskusten nuoret -hankkeen kartoituksessa tehtiin. Kauppakeskukset ovat hyviä esimerkkejä tiloista, joissa yksityisen ja julkisen raja hämärtyy. Voi olla esimerkiksi haastava tietää kenellä on oikeus päättää miten ja kuka tilaa saa käyttää. Kampin kauppakeskus on ollut sen avaamisesta lähtien nuorille tärkeä vapaa-ajanvietto- ja kohtaamispaikka. Kampin ostoskeskuksessa tilan käyttöä ohjailaan monin näkyvin ja näkymättömin rajoin, kielloin ja käytännön toimin. Siellä hengailevat nuoret ovat yksi ryhmä, joiden käyttäytymistä säädellään näiden kieltojen kautta. Esimerkiksi ulkotiiloissa säädellään nuorten toimintaa asettamalla skeittaus- ja rullaluistelukieltoja. Myös ulko-ovien välittömässä läheisyydessä olevat tupakointikiellot on tarkoitettu koskemaan kaikkia, mutta nuorten näkökulmasta kiello koskee käytännössä vain nuoria, koska aikuisille tupakoinnista ei huomauteta.

Aikuiset suhtautuvat kauppakeskuksissa vapaa-aikaansa viettäviin nuoriin kaksijakoisesti. Nuoret ovat tärkeä kauppakeskuksen kohderyhmä, joiden viihtyvyyteen on tärkeää kiinnittää huomiota. Toisaalta taas nuorten koetaan aiheuttavan helposti muille kävijöille epämieluisia tunteita, minkä vuoksi nuorten oleskelua kauppakeskuksissa halutaan rajoittaa. Nuorten kannalta tällainen suhtautuminen on ikävää, sillä jos heidän ei

anneta hengailta turvallisessa ja valvotussa kauppakeskuksessa, saatetaan heidät ajaa vähemmän turvallisiin ympäristöihin. Tunteakseen olonsa turvalliseksi, nuori tarvitsee turvallisen aikuisen läsnäoloa ja positiivista vuorovaikutusta. Vartijat ja järjestyksenvalvojat ovat eniten nuorten kanssa tekemisissä, minkä vuoksi asiallinen ja hyvä vuorovaikutus nuorten kanssa on todella tärkeää ongelmakäyttäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. (Tani 2011: 15; Nuorten Palvelu ry 2013: 18–19.)

Nuorisio AATU -hanke selvitti asukkaiden kokemuksia ja näkemyksiä asuinympäristöjen viihtyisyydestä ja turvallisuudesta Tikkurilassa, Leppävaarassa ja Itäkeskuksessa. Nuoret aiheuttivat tutkimuksen mukaan kaikissa kauppakeskuksissa jonkinlaisia järjestyshäiriöitä (näpistely, roskaaminen, äänekäs oleskelu, töhriminen ja kiusanteko), joihin järjestyksenvalvojat ja vartijat joutuivat puuttumaan. Nuoret työllistävät vartijoita ja järjestyksenvalvoja paljon, mutta yleensä rikkeet ovat varsin pieniä. (Haartti – Lehtimäki – Nuutila – Toivio – Lahtinen 2013: 88.)

Kauppakeskusten nuoret -hankkeen yhtenä tavoitteena oli osallistaa nuoria mukaan uusien kauppakeskusten suunnitteluun. Tällä pyrittiin antamaan nuorille mahdollisuus vaikuttaa ympäristöön, missä he viettävät paljon aikaa. Hankkeessa kartoitettiin pääsääntöisesti nuorten kokemuksia ja sen tavoitteena oli myös kehittää nuorten ja kauppakeskuksessa työskentelevien aikuisten välistä vuorovaikutusta. Hankkeessa vähemmälle huomiolle jäi kauppakeskuksissa vapaa-aikaansa viettävien nuorten turvallisuudentunne ja minkälaista turvattomuutta järjestyshäiriöt kauppakeskuksissa nuorena aiheuttavat. Turvallisuus on nuorille tärkeää, vaikka he eivät sitä itse ajattelisikaan ja kauppakeskus voikin olla joillekin nuorille kotia turvallisempi paikka. Vartijoiden ja järjestyksenvalvojien tulee myös kokea olonsa turvalliseksi, sillä turvallisuuden tunne vaikuttaa siihen, miten on vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Nuorten Palvelu ry 2014: 22.)

Nuoret viettävät aikaansa kauppakeskuksissa ja muissa julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, oli se aikuisille mieleen tai ei. Tästä syystä onkin järkevää luoda niistä viihtyisiä ja turvallisia tiloja kaikille tilojen käyttäjille. Nuorten positiivinen kohtaaminen kannattaa myös yleisen viihtyisyyden takia. Nuorten kokiessa olonsa tervetulleiksi, he pitävät tiloja ominaan ja kunnioittavat niitä ihan eri tavoin kuin tiloja, joissa kokevat aikuisten suhtautuvan heihin negatiivisesti. (Kivari ym. 2017: 11.)

Erilaisissa asiakastilanteissa arjen keskellä tapahtuu nuorissa kasvamista. Tällaisia arjen kasvuympäristöjä ovat esimerkiksi kauppakeskuksissa, kassoilla ja kahvipöydissä, erilaisissa paikoissa koulun ja kodin ulkopuolella. Palvelualojen työntekijät toimivat kasvattajina tahtomattaan. Nuorten rohkeus kokeilla rajoja kasvaa ryhmässä, joka näyttäytyy usein metelinä ja sopimattomana käytöksenä. Nuoret ikään kuin merkitsevät revii-rinsä ja haastavat aikuisia toimimaan samoin. Tietotekniikan kehitys, globaali kilpailu, koko ajan kasvavat osaamisen vaatimukset ja epävarmuus takaavat, että nuorilla haasteita riittää. Aikuisten täytyy ymmärtää tämän hetken nuoria ja heidän maailmaansa, sillä yhdessä toimien myös aikuiset voivat oppia nuorilta yhteiskunnasta ja elämästä. (Nuotio 2016: 197.)

5 Turvallisuuden- ja turvattomuudentunne

Koskela (2009: 37) määrittelee turvattomuuden olevan kollektiivisen mielikuvituksen, median ja muiden tietolähteiden muovaama mentaalinen kokonaisuus eli sosiaalinen konstruktio. Turvattomuuden ja turvallisuuden käsitykset muotoutuvat arkipäiväisessä kommunikaatiossa ja esimerkiksi käsitys siitä, että kaupungilla liikkuminen on vaarallista, uusinnetaan usein tiedostamatta. Vanhempien varoittelet lapsilleen, turvallisuuskasvatus ja rikoksenehkäisyneuvot, median tapa uutisoida rikoksista ja kaikki se kommunikaatio päivittäin, joissa joko suoraan tai epäsuoraan varoitellaan vaarallisista paikoista, tuottavat turvattomuuden tunnetta. Tässä yhteydessä voidaan puhua pelon sosiaalisesta tuottamisesta.

Vornanen (2000: 15) käsittelee 13–17-vuotiaiden nuorten turvallisuuden ja turvattomuuden aiheita. Lasten ja nuorten turvallisuudesta puhuttaessa tarkastellaan perheen turvallisuutta, turvallisten aikuisten olemassaoloa, turvallisuutta koulussa ja kasvuympäristössä. Nuoret ovat nykyisin varsin tietoisia yhteiskunnan ja koko maailman tapahtumista, tiedostavat ympäristöriskit ja sodan uhat. Erilaisten riskitekijöiden kasaantuminen, yhteiskunnalliset muutokset, maailman tilanteen riskit ja erilaiset uhkakuvat, väkivalta ja rikollisuus liitetään puolestaan turvattomuuden tunteeseen. Näistä voidaan päätellä median vaikuttavan nuorten turvattomuuden tunteeseen paljon, sillä paniikkia lie-sovaa uutisointia syötetään lähestulkoon päivittäin mediassa. Koistinen (2010: 5) luettelee myös päihteiden, pimeyden, sääntöjen puutteen ja yksinolon aiheuttavan lapsissa ja nuorissa turvattomuutta.

Nuorille turvallisuus tarkoittaa oikeutta koskemattomuuteen ja vapautta elää ilman pelkoa fyysisen tai henkisen väkivallan uhasta. Helsinkiläisnuorten hyvinvointia tarkastelevassa tutkimuskatsauksessa hyvinvoinnin osa-alueista etenkin turvallisuus on puhututtanut nuoria eniten, johon on saattanut vaikuttaa myös nuorten omakohtaiset turvattomuuskokemukset. Tutut paikat, kuten koti ja asuinalue edustavat nuorten kokemusmaailmassa eniten turvallisuudentunnetta. Kaupungilla julkisissa tiloissa liikkussa nuoret kokevat olonsa turvallisemmaksi porukassa kavereiden ympäröimänä. Turvattomuutta nuoret kokevat vieraisissa paikoissa ja esimerkiksi juna-asemien seudulla etenkin yksin myöhään ja pimeällä liikkussa. Keskeiseksi nuoria huolestuttavaksi turvallisuuskysymykseksi nousivat päihdeongelmaiset ja pelottavasti käyttäytyvät aikuiset, joiden toiminta aiheuttaa nuorissa turvattomuudentunnetta. (Viilo 2017: 18–19.)

A-klinikkasäätiön Lasinen lapsuus-hankkeen yhteydessä vuonna 2011 toteutetussa kyselyssä kysyttiin 12–18-vuotiailta nuorilta näkemyksiä suomalaisesta alkoholikulttuurista ja aikuisten alkoholinkäytöstä. Tutkittavien joukko edusti ikäryhmässään koko Suomen väestöä. Kyselyn tulokset osoittivat, että nuoret eivät pidä suomalaisesta humalahakuisesta juomatastavasta. Nuorilta kysyttiin myös ajatuksia suomalaisten alkoholisenteista. Suurin osa vastanneista koki, että humaltuneita ihmisiä ihannoidaan liikaa. Yli puolet vastanneista nuorista oli kokenut, että Suomessa joutuu alkoholista kieltäytymistä perustelemaan. Lähes kaksi kolmesta nuoresta toivoi, ettei näkisi niin usein suomalaisia julkisilla paikoilla. (Takala – Ilva n.d.)

Vornasen (2000: 285–286) tutkimustulosten perusteella turvallisuus liittyy itseluottamukseen, lähiverkostoihin ja ihmissuhteisiin. Nuorten turvallisuutta edistävät luottamus itseensä, vanhempien sallivuus sekä perheen kiinteys. Turvallisuutta heikentäviä tekijöitä ovat perheeseen ja kouluun liittyvät vaikeudet. Tutkimuksen mukaan valtaosa nuorista kokee elämänsä turvalliseksi, luottaa itseensä ja kykyynsä selviytyä. Koistisen (2010: 5) mukaan pohja turvallisuudelle ja luottamukselle muodostuvat jo lapsuudessa. Sosiaaliset suhteet, toisiin luottaminen, aikuisen läsnäolo, säännöt ja päihteettömyys sekä poliisien ja järjestyksenvalvojen lisäämisen katsottiin myös lisäävän nuorten turvallisuuden tunnetta.

5.1 Nuorten väkivaltakokemukset

Vuonna 2008 toteutettiin Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset -tutkimus yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun, Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Lastensuojelun Keskusliiton kanssa peruskoulun 6. ja 9.luokan oppilaiden kokemasta väkivallasta. Tutkimus osoitti, että kuudennen luokan oppilaista 40 % ja yhdeksännen luokan oppilaista lähes puolet kertoi joutuneensa uhkailujen, pahoinpitelyiden tai niiden yrityksen kohteeksi. Tutkimuksen mukaan pojat kokivat selvästi tyttöjä enemmän väkivaltaa kodin ulkopuolella, kuten koulussa, kadulla tai vapaa-ajanviettopaikoissa. Yhdeksännen luokan pojista yli puolet ilmoitti kokeneensa väkivaltaa tai sen uhkaa. Suurin osa poikien kokemasta väkivallasta oli samaa ikäluokkaa olevan toisen pojan tekemää. Pojille rikosuhrikokemusten kasautuminen kodin ulkopuolella on tyypillisempää kuin tytöille. Tytöt puolestaan raportoivat poikia enemmän kotona tapahtuvia väkivaltakokemuksia. (Ellonen – Kääriäinen – Salmi – Sariola 2008: 41,150.)

Vastaava lapsiuhritutkimus toteutettiin vuonna 2013 Poliisiammattikorkeakoulun ja Nuorisotutkimusseuran yhteistyönä. Tutkimustulosten mukaan kodeissa tapahtuva väkivalta on vähentynyt, mutta edelleen tytöt ilmoittavat vanhempien taholta kuritusväkivallaksi luokiteltuja tekoja enemmän kuin pojat. Kodin ulkopuolella julkisilla paikoilla ei ollut juurikaan muutosta ole tapahtunut. Pojilla on edelleen tyttöjä suurempi riski joutua tuntemattoman henkilön väkivallan teon kohteeksi. Kiusaaminen ja ikätovereiden välinen väkivalta, sosiaalisen median välityksellä tapahtuva kiusaaminen sekä kokemukset seksuaalisesta hyväksikäytöstä ovat tytöille yleisempiä kuin pojille. (Fagerlund – Peltola – Kääriäinen – Ellonen – Sariola 2013: 123.)

Sosiaalisen median ja internetin käytön lisääntymisen myötä myös lasten ja nuorten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja sukupuoliseen häirintään on tullut uusia muotoja. Internetissä vuorovaikutus voi olla hyvin erilaista kuin reaali maailmassa ja tutustuminen on helppoa. Helsingiläisistä tytöistä joka viidennellä seksuaalisen väkivallan kokemukset ovat läsnä. Seksuaalisella väkivallalla tarkoitetaan vastentahtoista intiimien alueiden koskettelua, pakottamista tai painostamista yhdyntään tai muunlaiseen seksiin sekä rahan, tavaran tai päihteiden tarjoaminen seksin vastineeksi. Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokemukset helsinkiläisnuorilla ovat samalla tasolla kuin muualla pääkaupunkiseudulla ja koko maassa. (Nuorten hyvinvointikertomus n.d.)

Kouluterveyskyselyn (2013 ja 2015) mukaan nuorten kokemukset seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta ovat yleisiä arjen ilmiöitä, ja etenkin tytöt kokevat niitä yleisem-

min kuin pojat. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan loukkaavaa nimittelyä ja häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua puhelimesta tai internetissä. Kouluterveyskyselyn (2015) mukaan peruskouluikäisistä tytöistä 28 %, lukiolaistytöistä 32 % ja ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista tytöistä 37 % oli kokenut joskus tai toistuvasti häiritsevää ehdottelua tai ahdistelua puhelimesta tai internetissä. Peruskoulu-, lukio- ja ammattikouluikäisten poikien luvut olivat huomattavasti pienemmät: 10, 7 ja 9 %. Julkisissa tiloissa häiritsevää ehdottelua tai ahdistelua joskus tai toistuvasti oli peruskouluikäisistä tytöistä kokenut 16 %, lukiolaisista ja ammattikoulussa opiskelevista tytöistä 21 %. Peruskoulussa ja ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista pojista vastaavaa oli kokenut 6 % ja lukioikäisistä pojista 4 %. Joskus tai toistuvasti seksuaalisuutta tai kehoa loukkaavaa nimittelyä tai arvostelua oli kokenut peruskouluikäisistä tytöistä 24 %, lukiolaisista 23 % ja ammatillisessa koulutuksessa olevista tytöistä 29 %. Poikien vastaavat kokemukset olivat jälleen huomattavasti pienempiä, sillä peruskoululaisista pojista 14 %, lukiolaisista ja ammatillisessa koulutuksessa olevista pojista 11 % oli kokenut nimittelyä tai arvostelua. (Kivimäki – Halme 2016.)

Nuorten seksuaalisen väkivallan kokemuksia on kartoitettu myös Rikosuhripäivystyksen Nuoriku-hankkeen (2012–2016) yhteydessä nuorille suunnatulla kyselyllä. Verkkokysely toteutettiin IRC-Galleriassa ja siihen vastasi 437 nuorta, joista suurin osa oli tyttöjä. Lähes 60 % kyselyyn vastanneista ei ollut kokenut seksuaalista väkivaltaa. Seksuaalisen väkivallan uhriksi oli kuitenkin joutunut 25 % vastanneista ja noin 40% arvioi ystävänsä joutuneen seksuaalisen väkivallan uhriksi. Melkein puolet vastanneista ei ollut kertonut kokemastaan seksuaalisesta väkivallasta kenellekään. Vaikeinta kertominen oli nuorten mielestä silloin, jos tekijä oli joku tuttu aikuinen. Näin koki lähes 60 % vastanneista. (Vaaranen-Valkonen 2013.)

Nuoriin kohdistuvissa varkausrikoksissa havaittiin kasvua verrattuna vuonna 2008 tehtyyn tutkimukseen. Vahingonteon kohteeksi joutuminen näyttäisi kuitenkin vähentyneen kaikissa ikäryhmissä lukuun ottamatta 9.luokan tyttöjä. Myös pahoinpitelyt, niiden yritykset ja laittomat uhkailut ovat vähentyneet. Ulkomaalaistaustaiset lapset ja nuoret kokevat väkivaltaa eri ympäristöissä hieman useammin kuin kantasuomalaiset lapset ja nuoret. (Fagerlund ym. 2013: 38,124.)

6 Aseman Lapset ry

Aseman Lapset ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen järjestö, joka perustettiin vuonna 1990. Järjestön tavoitteena on lasten ja nuorten terveen kasvun edistäminen sekä nuorten ja aikuisten välisen luontevan vuorovaikutuksen tukeminen. Järjestön toimintatapaan kuuluu reagoida nopeasti nuorten elämässä tapahtuviin muutoksiin sekä luoda kumppanuuksia eri yhteistyötahojen kanssa. Moniammatillinen yhteistyö onkin keskeinen osa Aseman Lapset ry:n toimintaa. (Aseman Lapset ry n.d.)

Aseman Lapset ry kohtaa merkittävän määrän nuoria useiden toimintamuotojensa kautta. Uusia toimintamuotoja on kehitetty ja kehitetään havaitun tarpeen mukaan. (Aseman Lapset ry n.d; Turkka - Ylimys -Juntunen 2017:47) Toiminnassa keskiössä on tuoda myös sellaisten nuorten ääni kuuluviin, jotka tarvitseva tukea ajatustensa sanoittamisessa. Lisäksi järjestö vaikuttaa aktiivisesti aikuisten asenteisiin, jotta yhteiskunta olisi nuorille turvallinen kasvuympäristö. (Aseman Lapset ry n.d.)

Järjestön toiminnassa on mukana henkilökunnan ja jäsenten lisäksi yli 400 vapaaehtoisen joukko ympäri Suomea. Aseman Lapset ry on Lastensuojelun Keskusliiton, SOSTE Suomen Sosiaali ja Terveys ry:n ja Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n jäsen. Yhteistyön piiriin kuuluu myös muita järjestöjä, kuntia, yhteisöjä, seurakuntia, yrityksiä, yksityishenkilöitä, viranomaisia ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA). Aseman Lapset ry:n kantavana tehtävänä on aikuisten tarkoituksenmukaisen läsnäolon lisääminen nuorten arjessa sekä niiden nuorten näkyväksi ja kuulluksi tuominen, jotka saattavat tarvita itsensä ilmaisemiseen aikuisen tukea sekä aikuisten asenteisiin vaikuttaminen, jotta nuorilla olisi turvallinen kasvuympäristö. (Aseman Lapset ry n.d.)

6.1 Löytävä nuorisotyö

Kauppakeskukset, julkisen liikenteen solmukohtat ja muut vastaavat tilat ovat nuorten suosimia ajanviettopaikkoja. Ne ovat usein nuoriso- ja sosiaalipalveluiden näkökulmasta eräänlaista ”ei-kenenkään-maata”. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) rahoittamassa Löytävä nuorisotyö -hankkeessa (2013–2017) kehitetään ja juurrutetaan julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa toimivaa ”seinätöntä” ja ennakoivaa nuorisotyötä. Keskiössä on aktiivinen tiedonvaihto eri toimijoiden välillä sekä asemille, kaduille ja kauppakeskuksiin kohdistuva jalkautuva työ. (Aseman Lapset ry n.d.)

Hanke toimii tällä hetkellä Helsingin, Espoon ja Vantaan lisäksi Jyväskylässä ja Oulussa. Toiminnan kohderyhmiä ovat alueilla aikaansa viettävät alle 18-vuotiaat nuoret, nuoria työssään kohtaavat aikuiset sekä alueilla aikaansa viettävät muut aikuiset, joiden asenteisiin ja toimintaan työn puitteissa vaikutetaan. Hankkeen toiminta-alueille on koottu tai sen työntekijät ovat liittyneet olemassa oleviin työryhmiin. Moniammatillisella yhteistyöllä muun muassa kauppakeskusjohdon, järjestyksenvallvonnan ja poliisin kanssa pystytään paitsi tarttumaan nuorten kasvua uhkaavia tekijöitä, myös tekemään esimerkiksi kauppakeskuksista kaikille viihtyisämpiä paikkoja. (Aseman Lapset ry n.d.)

Alueellisissa työryhmissä on jonkin verran alueellisia eroja, mutta keskeisimpinä toimijoina ovat poliisi, lastensuojelun sosiaalityöntekijät, järjestyksenvallvojat, seurakuntien ja kuntien nuorisotyö, säätiöt ja järjestöt, kirjastot ja kauppakeskusten operatiivisesta toiminnasta vastaava johto. Verkoston on syytä olla tarkoituksenmukainen, jotta vuoropuhelu toteutuu. Avoimuus on keskeistä löytävässä nuorisotyössä, joten tahoja joiden kanssa toimitaan, ei määritellä ennalta vaan verkostoja luodaan tarpeen mukaan. (Turkka ym. 2017: 47 - 48.)

Löytävässä nuorisotyössä jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan, kun nuorisotyön ammattilaiset lähtevät esimerkiksi kaduille, puistoihin ja kauppakeskuksiin tavoittelemaan nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloissa. Toisaalta jalkautumalla voidaan saada myös parempi kontakti myös nuorisotiloilta tuttuihin nuoriin. Ammattilaisten jalkautuminen on suunnitelmallista ja säännöllistä ja mukaan voi lähteä myös muita nuorten kanssa toimivia tahoja, kuten vartijoita, koulukuraattoreita ja poliiseja. Jalkautuvassa nuorisotyössä voidaan tavata myös tuen tarpeessa olevia nuoria, jotka eivät uskalla tai osaa hakea apua tai käyttää tarvitsemiaan palveluita ilman aikuisen ohjausta. (Aseman Lapset ry n.d.)

Jalkautuvan työn tarkoitus on olla läsnä nuorille ja havainnoida ympäristöä sekä viedä siellä havaittua tietoa oikeiden tahojen tietoon. Usein jo pelkkä turvallisten aikuisten läsnäolo rauhoittaa nuorten ajanviettoa ja ennaltaehkäisee harkitsemattomia tekoja tai uhkaavia tilanteita. Nuorten arkisissa toimintaympäristöissä liikkuminen parantaa aikuisten ja nuorten välistä vuorovaikutusta. Usein nuoret myös kaipaavat aikuisia, vaikka saattavatkin aluksi aktiivisesti hakeutua pois heidän luotaan. (Aseman Lapset ry n.d.)

Löytävässä nuorisotyössä nuorten kohtaamista on jäsennetty puhumalla kivoista, hyvistä ja tärkeistä kohtaamisista. Nuoria, joilla on asiat kunnossa, on kiva kohdata ja tarjota heille lisää turvallisia aikuiskontakteja. Nuoria, joilla on elämässään huolia, on hyvä kohdata ja miettiä yhdessä tilannetta. Nuoria, joilla on elämässä vakavia huolenaiheita, on tärkeä kohdata. Näiden nuorten kanssa on tärkeää löytää eri sektoreilta oikeat aikuiset vastuunkantajiksi. Löytävä nuorisotyö kattaa sellaisia nuorisotyön alueita, joissa nuorisotyöllinen läsnäolo on muuten vähäistä. (Aseman Lapset ry n.d.)

7 Kyselyn toteuttaminen

7.1 Kyselyn tarkoitus

Löytävän nuorisotyö -hankkeen kehittämistyön tueksi hankkeessa tuotetaan opinnäytetyötasoista selvitys- ja tutkimusaineistomateriaalia nuorten näkökulmasta. Aseman Lapset ry:n Löytävä nuorisotyö -hankkeen työntekijät ja harjoittelijat ovat keränneet vastauksia kyselyyn nuorilta vuosien 2015–2016 aikana. Empiirinen tutkimusaineisto on kerätty jalkautumalla nuorten pariin muun muassa kauppakeskuksiin ja nuori on täyttänyt Surveypal-kyselyn tabletilla.

Nuorille suunnatussa kyselyssä on laajasti kysymyksiä liittyen nuorten vapaa-ajanviettoon, turvallisuuden- ja turvattomuudentunteeseen sekä nuorten näkemyksiä miten aikuiset suhtautuvat nuorten hengailuun. Kyselyssä kartoitetaan nuorten vapaa-ajanviettopaikkoja ja kuinka paljon nuori näissä vapaa-aikaansa viettää. Kyselyssä kartoitetaan myös niitä tekijöitä, jotka aiheuttavat nuorille turvattomuudentunnetta puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa. Vapaa-ajanviettoon liittyvissä kysymyksissä selvitetään myös nuorten kotiintuloaikoja, tietävätkö nuorten vanhemmat missä nuori vapaa-aikaansa viettää, koulusta lintsamisesta ja missä nuori viettää aikaa lintsatessaan. Vapaa-ajanviettoon liittyvässä osiossa on myös avokysymyksiä siitä, millaisissa paikoissa nuori kokee olonsa viihtyisäksi ja minkälaisia paikkoja kaipaisi kaupungille lisää.

Aikuisten suhtautumista nuorten hengailuun kartoitetaan kysymällä miten nuoret kokevat vartijoiden, poliisien, nuorisotyöntekijöiden, tilojen tai alueiden työntekijöiden sekä

tiloja tai alueita käyttävien aikuisten suhtautuvan nuoriin. Kyselyssä ei ole eroteltu yksityisen turvallisuusalan työntekijöitä eli järjestyksenvalvoja ja vartijoita, koska nuorten ei ole helppo erotella näitä toimijoita vaan puhekielessä käytetään vartija-käsitettä yleis-terminä (Saarikkomäki 2016: 176), joten käytämme kyselyn vastausten tulosten analysoinnissa myös pääsääntöisesti vartija-käsitettä. Kyselyssä selvitetään myös nuorten omien kokemusten mukaan, miten yleistä aikuisten negatiivinen suhtautuminen nuoriin on, vaikka he eivät tekisi mitään väärää. Kyselyssä kartoitetaan nuorten näkemystä nuorten negatiivisen käyttäytymisen yleisyydestä, kuten miten yleistä nuorten näpistäminen, meluaminen, kiroilu, alkoholinkäyttö, tupakointi, töhriminen tai muu ilkivalta on. Nuorilta tiedustellaan mielipidettä myös siitä, että tukkiiko heidän mielestään nuorten hengailu, skeittaaminen tai rullaluistelu kulkuväyliä yleisissä tiloissa ja häiritseekö se muita.

Nuorten turvallisuus- ja turvattomuuskokemuksia kauppakeskuksissa ja kaupungilla kartoitetaan kysymällä miten vartijoiden, poliisien, nuorisotyöntekijöiden, liikkeiden työntekijöiden, kaduilla tai kauppakeskuksissa liikkuvien aikuisten sekä kameravalvonnan läsnäolo vaikuttaa nuorten turvallisuudentunteeseen. Kyselyssä kysytään myös aiheuttavatko nuorten ja/tai aikuisten päihteidenkäyttö, pahoinpitely, seksuaalisen häirinnän ja/tai väkivallan kohteeksi joutumisen uhka, eri nuorisoryhmien yhteenotot, uhka omaisuuden vahingoittamisesta sekä varastamisen/ryöstön kohteeksi joutumisen uhka nuorille turvattomuutta heidän liikkuessaan kaupungilla. Tähän kysymykseen on lisäksi avokysymys, johon nuori on voinut halutessaan jatkaa ajatuksia turvallisuudesta ja turvattomuudesta. Turvallisuus- ja turvattomuusosiossa kysytään myös ovatko täysi-ikäiset henkilöt houkutteleet seuraansa esimerkiksi alkoholilla, sekä onko nuorella arjessa turvallinen aikuinen, jolle voi kertoa iloista ja suruista. Lopussa on vielä avokysymys missä nuori voi esittää toiveitaan aikuisille liittyen vapaa-ajanviettoon.

Kyselyn tarkoituksena on siis selvittää nuorten vapaa-ajanviettotapoja sekä siihen liittyviä turvallisuus- ja turvattomuuskokemuksia, kuten minkälaiset tekijät nuorten turvallisuuden- tai turvattomuudentunteeseen puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa vaikuttavat. Kyselyssä halutaan myös selvittää miten nuoret kokevat eri tahojen edustajien suhtautuvan heidän ajanviettoonsa ja koetaanko jonkin tahon läsnäolo erityisesti turvallisuutta lisäävänä. Kysely on laadittu nuorten näkökulmasta nähden heidät aktiivisina toimijoina ja sen tarkoituksena on saada nuorten ääni kuuluviin lisäten heidän toimijuuttaan. Nuorten osallisuuteen ja turvallisuuteen on haluttu kiinnittää huomiota, eikä heitä nähdä yksinomaan turvallisuutta uhkaavina tekijöinä. Kyselyssä on otettu huomioon nuoriin

myönteisesti suhtautuva sekä leimaamaton lähestymistapa, jonka tarkoituksena on osaltaan edistää nuorten hyväksytyksi tulemisen kokemusta.

Aineistonkeruun yhteydessä nuorten on ollut myös mahdollisuus lisätä tietoisuuttaan arkensa tilallisuudesta, oikeuksistaan julkisessa tilassa sekä asemastaan yhteiskunnassa. Nuorilta tietoa kerättyä työntekijöiden on ollut myös mahdollisuus samalla luoda kontakteja nuorten ja turvallisten aikuisten välille. Kyselyn tarkoituksena on myös hankkia tietoa nuorten kanssa toimimisesta nuorten tarpeita ja toimijuutta lisäävällä tavalla.

Aseman Lapset ry on suunnitellut ja toteuttanut kyselyn osana Löytävä nuorisotyö -hanketta. Nuorten kyselyn lisäksi Aseman Lapset ry on järjestänyt aiheeseen liittyviä työpajoja Helsingissä Kampissa (20.1.2016), Vantaalla Tikkurilassa (25.11.2016) sekä Espoossa kauppakeskus Isossa Omenassa (1.12.2016), joihin osallistui kaikkiaan 14 nuorta. Turvallisuusaiheisiin työpajoihin osallistuneet olivat iältään 15–19-vuotiaita, joista suurin osa vietti paljon vapaa-aikaa eri puolilla pääkaupunkiseutua puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa. Työpajoissa keskusteltiin nuorten suosimista vapaa-ajanviettopaikoista, turvattomuuskokemuksista ja siitä, mitkä paikat ovat pelottavia sekä aikuisten suhtautumisesta nuoriin.

Saimme kyselyn aineiston sekä turvallisuusaiheisten työpajojen muistiinpanot opinnäytetyömme käyttöön. Kysely koostuu strukturoiduista eli vaihtoehtoja antavista kysymyksistä sekä avo- ja sekamuotoisista kysymyksistä. Koska kysely on laaja, keskitymme opinnäytetyössämme kysymyksiin jotka käsittelevät nuorten vapaa-ajanviettopaikkoja, turvallisuus- ja turvattomuuskokemuksia, turvallisuuden- ja turvattomuudentunnetta lisääviä ja vähentäviä seikkoja sekä nuorten kokemuksia aikuisten ja järjestystä ylläpitävien tahojen suhtautumisesta nuoriin. Haluamme myös tuoda esille nuorten toivomukset aikuisille ja minkälaisia vapaa-ajanviettopaikkoja nuoret toivoisivat. Opinnäytetyössämme on liitteenä ne kysymykset, jotka valitsimme kyselystä tutkimukseemme.

7.2 Kyselyn tulosten analysoiminen

Kyselyn strukturoidut kysymykset analysoimme kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä tilasto-ohjelma SPSS:ää käyttäen. Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan kutsua myös tilastolliseksi tutkimukseksi, jonka avulla selvitetään prosentiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Se vastaa kysymyksiin mikä/missä/paljonko/kuinka

usein. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytetään standardoitua kyselyä, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Esimerkkejä kvantitatiivisen aineistonkeruumenetelmistä ovat suunnitelmalliset haastattelu- ja kyselytutkimukset eli surveyt, lomakekyselyt ja erilaiset www-kyselyt. (Heikkilä 2008:13–19.) Strukturoitujen kysymysten tuloksista laadimme selkeät taulukot ja kuviot sekä avasimme niiden tulokset kirjallisesti tulosten selkeyttämiseksi.

Tutkimusmenetelmämme on pääosin kvantitatiivinen, mutta siinä yhdistyy myös kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Hyödynsimme opinnäytetyössämme kyselyn kirjallisia avokysymyksiä ja turvallisuusaiheisten työpajojen muistiinpanoja strukturoitujen kysymysten vastausten rinnalla esimerkiksi nuorten ja vartijoiden kohtaamista käsittelevien kysymysten kohdalla. Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan laadullista tutkimusta, joka auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta sekä vastaa kysymyksiin miksi/miten/millainen. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu hyvin esimerkiksi toiminnan kehittämiseen, vaihtoehtojen etsimiseen sekä sosiaalisten ongelmien tutkimiseen. Sen avulla voidaan myös saada jatkotutkimuksille virikkeitä. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistoa kerätään lomakehaastattelujen lisäksi avoimilla keskustelunomaisilla haastatteluilla, tiettyihin aihealueisiin liittyvillä teemahaastatteluilla tai pienryhmä keskusteluilla. Aineistoa voi kerätä myös havaintoja tekemällä sekä osallistumalla itse tutkimansa yhteisön toimintaan, jolloin puhutaan osallistuvasta havainnoinnista. (Heikkilä 2008: 13–14.)

Suurimmasta osasta kysymyksistä erottelimme tyttöjen, poikien sekä sukupuoleksi muu kohdan valinneiden vastaukset, sillä halusimme vertailla vastauksia. Ristiintaulukoimme SPSS-ohjelmalla myös muutaman kysymyksen, koska halusimme tarkastella kysymysten vastausten välistä yhteyttä. Ristiintaulukointia käytimme seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan, pahoinpitelyn uhkaan ja aikuisten päihteidenkäyttöön liittyviin kysymyksiin ja tarkastelimme, kuinka paljon ulkona puistoissa ja kauppakeskuksissa paljon hengailevat ovat näitä kokeneet. Kyselyn avokysymysten vastauksia hyödynsimme kyselyn tulosten analysoinnissa sekä johtopäätöksissä. Turvallisuusaiheisten työpajojen muistiinpanoja hyödynsimme pääosin johtopäätöksiä tehdessämme.

7.3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössämme etsimme vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

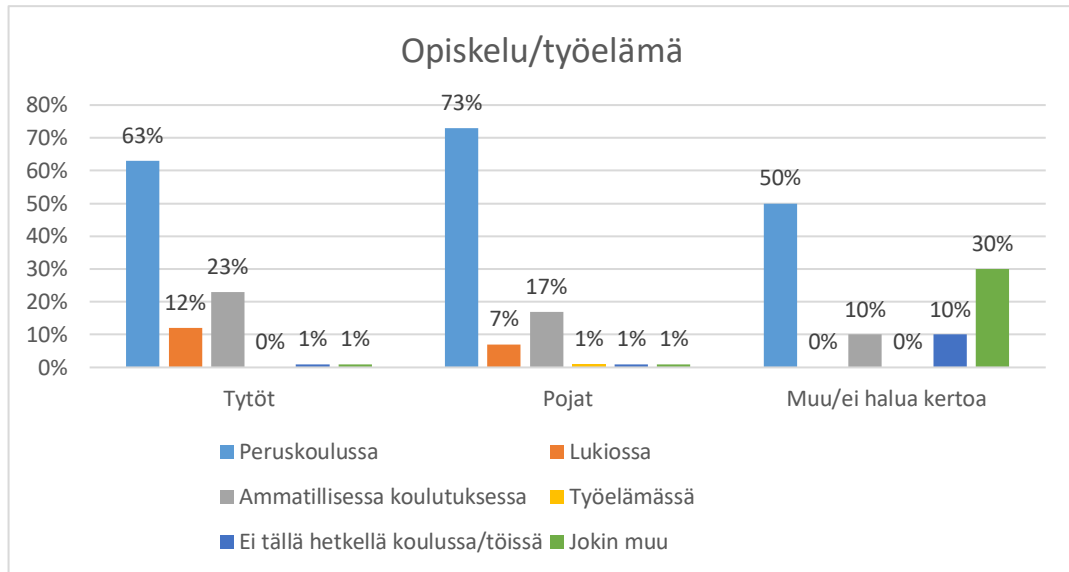
1. Mitkä tekijät vaikuttavat nuorten turvallisuuden- ja turvattomuuden tunteeseen puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa?
2. Miten nuoret kokevat aikuisten suhtautuvan nuorten hengailuun näissä tiloissa ja onko tällä vaikutusta turvallisuudentunteeseen?
3. Miten nuorten osallisuutta voitaisiin lisätä turvallisuussuunnittelussa?

8 Tulosten analysointi

8.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Kyselyyn vastasi 182 nuorta, joista 48 % (88) on poikia ja 46 % (84) tyttöjä. 6 % (10) nuorista oli muun sukupuolinen tai ei halunnut kertoa sukupuoltaan ja oli valinnut sukupuoli kysymyksessä muu kohdan. Muu tai en halua kertoa kohdan valinneiden vastaajien vähäinen määrä suhteessa tyttöihin ja poikiin tulee huomioida vastauksia tarkastellessa. Kyselyyn vastanneet ovat syntyneet vuosien 1994–2004 välillä. Kysely toteutettiin vuosina 2015 ja 2016, joten nuorimmat vastanneet olivat 10- tai 11-vuotiaita ja vanhimmat 21- tai 22-vuotiaita.

Suurin osa (31 %) vastanneista ilmoitti asuvansa Helsingissä, 28 % Espoossa, 13 % Vantaalla, 23 % Jyväskylässä. Vastaajista 6% ilmoitti asuvansa muualla, joista suurin osa Oulussa. Oulussa Löytävä nuorisotyö -hanke käynnistyi vasta vuoden 2016 syksyllä, mikä osaltaan selittää sieltä saatujen vastausten pientä määrää.

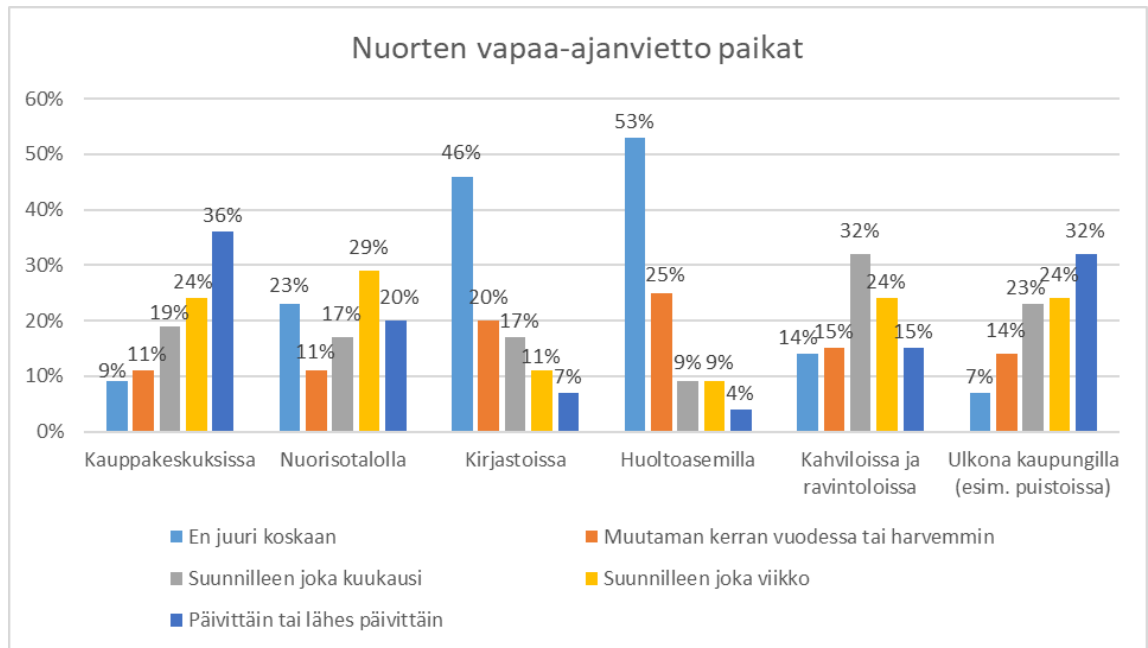

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden taustatiedot opiskelu/työelämä

Kyselyyn vastanneista nuorista enemmistö kävi peruskoulua. Ammattikoulua kävi toiseksi eniten kyselyyn vastanneista ja lukiossa opiskeltiin kolmanneksi eniten. Lukiota käyvistä nuorista tyttöjä oli enemmän kuin poikia. Työelämässä oli vain pieni osa vastanneista.

8.2 Nuorten vapaa-ajanvietto paikat

Kyselyssä kartoitettiin nuorten vapaa-ajanviettopaikkoja. Kysymykseen oli eritelty kuinka usein nuori viettää vapaa-aikaansa kauppakeskuksissa, nuorisotaloilla, kirjastoissa, huoltoasemilla, kahviloissa ja ravintoloissa (mukaan lukien myös esimerkiksi McDonald's ja Hesburger) sekä ulkona kaupungilla (esimerkiksi puistoissa).

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden vapaa-ajan viettopaikat

Nuoret viettivät eniten vapaa-aikaa kauppakeskuksissa, ulkona kaupungilla (kuten puistoissa) ja nuorisotaloilla. Kauppakeskuksessa vapaa-ajanvietto oli hieman suosittumpaa tyttöjen keskuudessa, sillä hieman yli kolmannes (38 %) tytöistä ja noin joka kolmas (33 %) pojista ilmoitti viettävänsä vapaa-aikaansa päivittäin tai lähes päivittäin kauppakeskuksessa. Myös kahviloissa ja ravintoloissa kolmannes nuorista vietti suunnilleen kerran kuukaudessa aikaa.

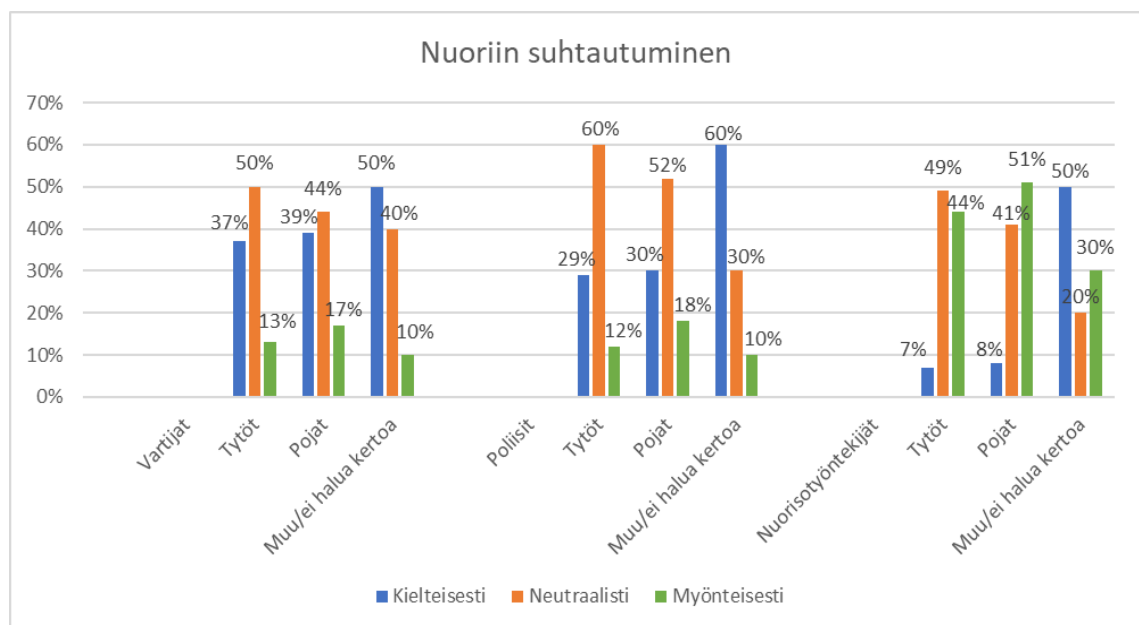
Vapaa-ajanviettopaikkoihin liittyvässä avokysymyksessä nuoret saivat kertoa mietettään niistä paikoista kaupungilla, joissa he kokevat olonsa viihtyisäksi. Nuoret kokivat muun muassa nuorisokahvilat, kuten Aseman Lapset ry:n ylläpitämän Walkers-kahvilan sellaisiksi paikoiksi, joissa on mukava viettää vapaa-aikaa. Myös puistot, kauppakeskukset, skeittiparkit, nuorisotalot ja pikaruokapaikat koettiin paikoiksi, joissa he viihtyvät. Useissa vastauksissa tuli esille nuorten viihtyvän paikoissa, joissa on ystävällisiä ihmisiä ja kavereita ympärillä, missä saa luvallisesti hengata sekä kokea olonsa turvaliseksi. Myös helsinkiläisnuorten hyvinvointikertomuksessa nuoret kertoivat tarvitsevänsä enemmän päihteettömiä hengailupaikkoja, kuten nuorisotaloja ja -kahviloita (Rinne 2016: 20).

Huoltoasemat ja kirjastot olivat kyselyn perusteella vähiten suosittuja vapaa-ajanviettopaikkoja, sillä yli puolet vastaajista (53 %) ilmoitti, ettei juuri koskaan kuluta vapaa-aikaa huoltoasemilla ja lähes puolet (46 %) ilmoitti, ettei kirjasto kuulu heidän vapaa-

ajanvietto paikkoihin. Myllyniemi ja Berg (2013: 32) ovat tehneet tutkimuksessaan samanlaisia havaintoja Aseman Lapset ry:n kyselyn vastausten kanssa. Kirjastoissa nuoret eivät juuri vietä vapaa-aikaansa. Kirjastot ovat monen opiskelijan elämässä tärkeässä roolissa, mutta nuoret eivät miellä kirjastoja paikoiksi joissa tapaavat kavereitaan. Huomion arvoista on myös se, että jos sama kysely olisi toteutettu harvaan asutuilla alueilla, saattaisivat huoltoasemat ja kirjastot olla paljon suosittumia vapaa-ajanviettopaikkoja.

8.3 Nuoriin suhtautuminen

Kyselyssä haluttiin selvittää nuorten näkemyksiä vartijoiden, poliisien, nuorisotyöntekijöiden sekä tilojen tai alueiden työntekijöiden (kuten kauppakeskusten myyjät, siivoojat) suhtautumisesta nuorten vapaa-ajanviettoon. Nuorilta kysyttiin myös, kokevatko he aikuisten suhtautuvan heihin kielteisesti, vaikka he eivät olisi tehneet mitään väärää.

Kuvio 3. Vartijoiden, poliisien ja nuorisotyöntekijöiden suhtautuminen nuorten hengailuun
Kyselyyn vastanneista tytöistä puolet (50 %) ja pojista lähes puolet (44 %) eli yhteensä 47 % kaikista vastanneista koki vartijoiden suhtautuvan nuorten hengailuun neutraalisti. Hieman yli kolmannes vastanneista (39 %) koki vartijoiden suhtautuvan kielteisesti nuorten hengailuun. Tyttöjen ja poikien välillä tässä oli pientä eroa. Noin kolmasosa tytöistä (37 %) ja pojista (39 %) koki vartijoiden suhtautumisen olevan kielteistä. Selvästi eniten muu/en halua kertoa kohdan valinneet nuoret kokivat vartijoiden suhtautumisen olevan kielteistä, sillä puolet heistä koki näin.

Nuorista huomattavasti pienemmän osan mielestä vartijat suhtautuvat nuorten hengailuun myönteisesti, sillä kaikista vastanneista vain 15 % oli tätä mieltä. Pojista lähes joka viides 17 % ja muu/ei halua kertoa 10 % koki vartijoiden suhtautuvan heidän hengailuun myönteisesti ja tytöistä 13 % oli tätä mieltä.

Varsin moni kyselyyn vastanneista koki poliisien suhtautuvan nuorten hengailuun enemmän kielteisesti kuin myönteisesti. Nuorista noin joka kolmas (31 %) koki poliisien suhtautumisen nuorten hengailuun olevan kielteistä. Pojista 30 % ja tytöistä 29 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 60 % koki näin. Nuorista 54 % eli enemmistö (tytöistä 60 %, pojista 52 % ja muu/ei halua kertoa kohdan valinneista 30 %) koki poliisien suhtautumisen nuorten hengailuun olevan neutraalia. Pienin osa (15 %) vastajista oli sitä mieltä, että poliisit suhtautuvat nuorten hengailuun myönteisesti.

Nuorten Palvelu ry:n (2014) Kauppakeskusten nuoret -hankkeessa haastateltujen nuorten kokemukset vartijoista ja järjestyksenvalvojista olivat suurimmalta osaltaan hyviä, kun taas Aseman Lapset ry:n kyselyn vastausten mukaan nuorten mielestä vartijat, poliisit ja tilojen tai alueiden työntekijät (kuten kauppakeskusten myyjät, siivoojat) suhtautuvat nuorten hengailuun enemmän kielteisesti kuin myönteisesti. Kyselyn perusteella kaikista aikuisista kielteisimmin nuorten hengailuun suhtautuivat vartijat. Turvallisuustyöpajoissa nuoret nostivat esiin huonojen kokemusten lisäksi myös myönteiset kokemukset vartijoista. Nuoret ylistivät niitä järjestyksenvalvojia, jotka suhtautuvat nuoriin kunnioittavasti ja ovat kiinnostuneita mitä nuorille kuuluu. Järjestyksenvalvojat voivatkin hyvin olla nuorille arjen turvallisia aikuisia, joiden puoleen kääntyä. Suurin osa nuorista kuitenkin koki näiden tahojen suhtautumisen nuoriin olevan varsin neutraalia.

Nuorten Palvelu ry:n haastatelluista nuorista suurin osa koki järjestyksestä huolehtivat tahot turvallisuutta edistäviksi, mutta osaa nuorista järjestyksenvalvojat ja näiden suhtautuminen nuoriin ärsytti. Osa nuorista saattaa myös tahallaan ärsyttää ja aiheuttaa järjestyshäiriöitä järjestyksenvalvojien kiusaksi, joten myös ennaltaehkäisyn kannalta olisi tärkeää osallistaa nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun. (Nuorten Palvelu ry 2014.) Nuorten ja järjestyksestä huolehtivien tahojen väliseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön olisi hyvä panostaa myös Aseman Lapset ry:n tekemän kyselyn mukaan, koska vartijoiden läsnäolon tulisi lisätä eikä vähentää nuorten turvallisuudentunnetta.

Puuttumistilanteissa nuori tarvitsee kokemuksen reilusta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta ja heille täytyy kertoa puuttumisen syy. Tällöin nuoret ymmärtävät puuttumistilanteen olevan hyväksytty ja ymmärrettävä, vaikka se ei välttämättä nuoren näkökulmasta mukavalta tunnukaan. (Saarikkomäki 2016: 178) Aseman Lapset ry:n kyselyn vastausten perusteella poliisien ja nuorten kohtaamistilanteissa on vielä parantamisen varaa, koska niin moni kyselyyn vastanneista koki poliisien suhtautuvan nuorten hengailuun enemmän kielteisesti kuin myönteisesti. Saarikkomäen (2016: 183) haastattelemat nuoret arvostivat sitä, että vartijat ja poliisi lähestyvät heitä myös muissa kuin puuttumis- tai rajoittamistarkoituksissa kuten kyselemällä kuulumisia tai muuten vain juttelemalla. Tämä tuli esiin myös Aseman Lapset ry:n turvallisuustyöpajoissa. Nuoret tarvitsevat ympärilleen turvallisia aikuisia. Epäoikeudenmukainen kokemus voi saada suurta huomiota nuorten keskuudessa levitessään esimerkiksi sosiaalisen median ja kuulopuheiden kautta. Se voi vaikuttaa kielteisesti myös sellaisten nuorten asenteisiin vartijoita ja poliiseja kohtaan, jotka eivät kyseistä tilannetta ole edes nähneet.

Nuoret kokivat, että aikuisista positiivisimmin heidän hengailuunsa suhtautuivat nuorisotyöntekijät, sillä lähes puolet (47 %) vastaajista koki nuorisotyöntekijöiden suhtautumisen olevan myönteisestä. 43 % vastanneista oli sitä mieltä, että nuorisotyöntekijät suhtautuvat neutraalisti nuorten hengailuun. Hyvin pieni osa pojista (8 %) ja tytöistä (7 %) koki nuorisotyöntekijöiden suhtautumisen nuorten hengailuun olevan kielteistä. Puolet (50 %) muu/en halua kertoa valinneista koki nuorisotyöntekijöiden suhtautuvan nuoriin kielteisesti. Tässä kohtaa tulee huomioida muu/en halua kertoa vastaajien pieni määrä, jolloin negatiiviset kokemukset nostavat vastausten tulosten prosentuaalista määrää. Pääsääntöisesti nuoret kokivat kuitenkin nuorisotyöntekijöiden suhtautuvan heidän hengailuun positiivisesti, sillä kaikista nuorista vain joka kymmenes (10 %) koki nuorisotyöntekijöiden suhtautumisen olevan negatiivista. Myös turvallisuustyöpajoissa nuoret korostivat positiivisia kokemuksia nuorisotyöntekijöistä.

Yli puolet (58 %) kyselyyn vastanneista nuorista koki tilojen tai alueiden työntekijöiden, eli esimerkiksi siivoojien ja myyjien suhtautuvan neutraalisti nuorten hengailuun. Pojista 61 %, tytöistä 58 % ja muu/en halua kohdan valinneista 20 % oli tätä mieltä. Joka neljäs (25 %) kaikista nuorista (19 % pojista, 25 % tytöistä ja muu/en halua kertoa jopa 80 %) koki tilojen tai alueiden työntekijöiden suhtautumisen olevan kielteistä. Nuorista vajaan viidesosan (pojista 17 %, tytöistä 19 % ja muu/en halua kertoa valinneista 0 %) kokemukset tilojen tai alueiden työntekijöiden suhtautumisesta heidän hengailuun olivat myönteisiä.

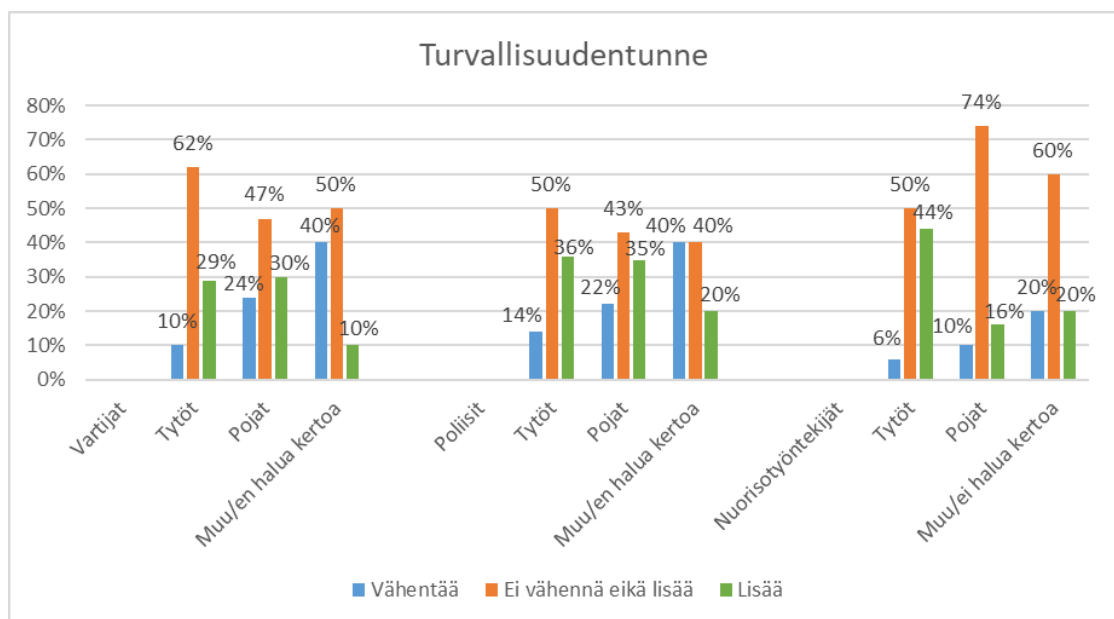
Taulukko 1. Aikuisten suhtautuminen nuoriin kysymyksen vastaukset sukupuolen mukaan eriteltynä

Suhtautuvatko aikuiset nuoriin kielteisesti, vaikka he eivät tekisi mitään väärää?	Tytöt	Pojat	Muu/ei halua kertoa
Ei kovin yleistä	20 %	21 %	20 %
Melko yleistä	48 %	46 %	30 %
Yleistä	32 %	34 %	50 %

Kyselyssä nuorilta kysyttiin, suhtautuvatko heidän mielestään aikuiset nuoriin kielteisesti, vaikka he eivät tekisi mitään väärää. Nuorista viidesosa (20 %) oli sitä mieltä, ettei tällainen suhtautuminen ole kovin yleistä. Kuitenkin melkein puolet (46 %) vastaajista koki aikuisten kielteisen suhtautumisen olevan melko yleistä ja joka kolmannen (34 %) mielestä yleistä. Sukupuolten välillä tulokset olivat melko samanlaisia.

8.4 Nuorten turvallisuudentunteeseen vaikuttavat tekijät

Nuorilta kysyttiin, miten vartijoiden, poliisien, nuorisotyöntekijöiden, liikkeiden työntekijöiden sekä kaduilla ja kauppakeskuksissa liikkuvien aikuisten läsnäolo sekä kamera-valvonta vaikuttavat heidän turvallisuudentunteeseen.

Kuvio 4. Vartijoiden, poliisien ja nuorisotyöntekijöiden vaikutus nuorten turvallisuudentunteeseen

Yli puolet (54 %) kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, ettei vartijoiden läsnäolo kaduilla tai kauppakeskuksessa vaikuta heidän turvallisuudentunteeseen millään tavalla. Enemmistö kyselyyn vastanneista tytöistä (62 %) koki näin. Kyselyyn vastanneista nuorista lähes joka viides (18 %) koki vartijoiden läsnäolon vähentävän omaa turvallisuudentunnettaan ja päinvastoin vartijoiden läsnäolon turvallisuudentunnetta lisäävänä tekijänä koki noin joka neljäs (28 %) kyselyyn vastanneista nuorista.

Kyselyn perusteella nuoret kokevat poliisin läsnäolon lisäävän heidän turvallisuudentunnettaan hieman enemmän kuin vartijoiden läsnäolon. Kyselyyn vastanneista nuorista noin joka kolmas (35 %) koki poliisin läsnäolon lisäävän turvallisuudentunnetta (pojista 35 %, tytöistä 36 % ja muu/en halua kertoa vastanneista 20 %). Melkein puolet (46 %) nuorista oli sitä mieltä, ettei poliisien läsnäolo vähennä eikä lisää heidän turvallisuudentunnetta ja lähes joka viides (19 %) koki poliisien läsnäolon puolestaan vähentävän omaa turvallisuudentunnetta. Verratessa sukupuolten välisiä eroja tytöt kokivat poliisit hieman enemmän turvallisuudentunnetta lisäävinä tahoina kuin pojat ja muu/en halua kertoa vastanneet.

Nuorten kokemaan turvallisuuteen liittyy vahvasti luottamus muihin ihmisiin sekä turvallisuutta tuottaviin instituutioihin ja viranomaisiin (Limnell – Rantapelkonen 2017). Nuorten kokemaan turvallisuudentunteeseen voi siis vaikuttaa myös luottamus tai luottamuksen puute virkavaltaa kohtaan. Myös Saarikkomäen (2017: 4) tutkimuksen tulokset osoittavat nuorten luottavan poliisiin enemmän kuin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin. Tämä voi johtua siitä, että nuoret arvostavat poliisin pidempää koulutusta sekä heidän parempia vuorovaikutustaitoja nuorten kohtaamisessa. Vartijoihin luottaminen oli vähäisempää, koska nuoret kokivat heidän toimivan toisinaan aggressiivisesti ja epäkunnioittavasti sekä ylittävän toimivaltuutensa myös häätämällä liian intensiivisesti nuoria pois kauppakeskuksista. Epäreiluisiksi koetut kohtaamistilanteet, kontrollin valikoiva kohdistuminen ja liian intensiivinen kontrollointi nuorten kaupunkitilan käytön mahdollisuuksiin vaikuttivat heikentävän nuorten luottamusta vartijoita kohtaan.

Vaikka poliisien läsnäolon koettiin lisäävän enemmän turvallisuudentunnetta kuin vartijoiden, jää poliisin läsnäolo turvallisuutta lisäävänä tekijänä kyselyn vastausten perusteella kuitenkin melko pieneksi. Poliisin läsnäolo saattaa aiheuttaa nuorissa tunteen, että jotain pahaa on tapahtunut. Toisin sanoen itse poliisin läsnäolo ei välttämättä aiheuta turvattomuutta vaan se, mistä heidän läsnäolonsa voi johtua. Helsinkiläisnuorten

hyvinvointikertomuksesta nousee esille myös nuorten huolenaiheet poliiseja ja vartijoita kohtaan, sillä heitä pelottaa, ettei poliiseja ole tarpeeksi liikenteessä ja toisaalta heitä huolestuttaa myös poliisin toiminnan välinpitämättömyys. (Viilo 2017: 18.) Tämä tuli esille myös Aseman Lapset ry:n järjestämässä turvallisuustyöpajassa, jossa nuoret totesivat poliisin paikalle tulon kestävän aina niin kauan.

Kyselyssä oli turvallisuus- ja turvattomuuskokemuksiin liittyen avokysymys, jossa nuoret saivat kirjoittaa kokemuksistaan. Eräs nuori oli vastannut joidenkin vartijoiden tekemän olon turvattomaksi, jos he tekevät vammoja ottaessaan rikollisen kiinni. Myös turvallisuusaiheisissa työpajoissa nuoret toivat esille negatiivisia kokemuksiaan vartijoista. He kokivat vartijoiden suhtautuvan nuoriin kielteisesti, joskus jopa aggressiivisesti ja vartijoiden käyttäytyminen nuoria kohtaan on saattanut olla asiatonta. Nuorilla oli myös positiivisia kokemuksia vartijoista. Toiset vartijat käyttäytyivät nuoria kohtaan asiallisesti, kuuntelevat heitä ja ottivat nuoren tosissaan. Nuoret kokivat, että tällainen kohtelu lisäsi heidän turvallisuudentunnetta.

Kyselyyn vastanneista nuorista vajaan kolmasosan (29 %) mielestä nuorisotyöntekijöiden läsnäolo lisäsi heidän turvallisuudentunnettaan. Etenkin tytöt kokivat nuorisotyöntekijöiden läsnäolon huomattavasti positiivisempana kuin pojat, sillä melkein puolet (44 %) tytöistä koki nuorisotyöntekijöiden läsnäolon lisäävän turvallisuudentunnetta. Valtaosan (62 %) mielestä nuorisotyöntekijöiden läsnäololla ei ollut vaikutusta omaan turvallisuudentunteeseen. Etenkin pojat ja muu/en halua kertoa kohdan valinneet olivat tätä mieltä. Pienen osan (9 %) mielestä nuorisotyöntekijöiden läsnäolo vähensi turvallisuudentunnetta. Tyttöjen ja poikien vastausten prosentuaalisia tuloksia verratessa näyttäisi siltä, että tytöt kokivat hieman poikia enemmän sekä turvallisuudesta huolehtivien aikuisten, että nuorisotyöntekijöiden läsnäolon vaikuttavan myönteisesti heidän turvallisuudentunteeseensa. Myös avokysymysten vastaukset vahvistavat nuorisotyöntekijöiden läsnäolon tarpeellisuuden. Useiden nuorten mielestä olisi hyvä, jos nuorisotyöntekijöitä olisi paljon pyörimässä kauppakeskuksissa ja ulkona, sillä nuorisotyöntekijät koettiin pääsääntöisesti positiivisesti. Työpajoissa olleet nuoret toivat myös esille, että nuorisotyöntekijät kuuntelivat nuoria ja uskoivat mitä he sanovat.

Liikkeiden työntekijöiden läsnäolon turvallisuudentunnetta vähentävänä tekijänä koki joka kymmenes (10 %) vastanneista, joista poikia oli 10 %, tyttöjä 8 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneita 20 %. Vastaajista selkeä enemmistö (71 %) oli sitä mieltä,

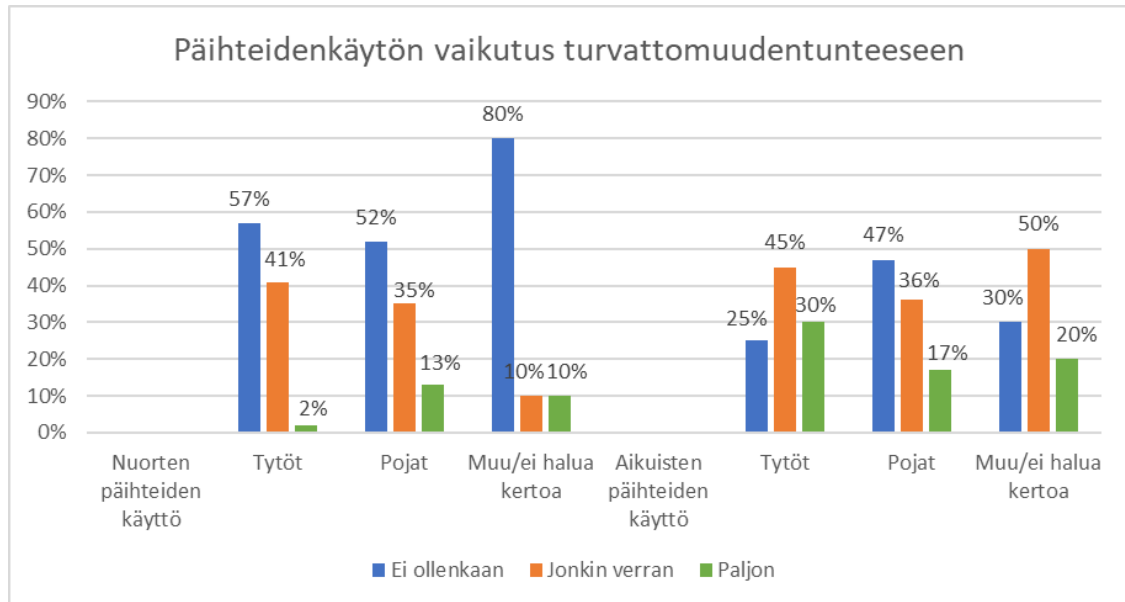
ettei liikkeiden työntekijöiden läsnäolo vähennä eikä lisää turvallisuudentunnetta (pojista 72 %, tytöistä 71 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 70 %). 18 % pojista, 20 % tytöistä ja muu/en halua kertoa valinneista 10 %, eli kaikkiaan lähes joka viides (19 %) vastanneista koki liikkeiden työntekijöiden läsnäolon lisäävän turvallisuudentunnetta. Tuloksissa ei juuri ollut eroja sukupuolten välillä.

Selkeä enemmistö (61 %) kyselyyn vastanneista nuorista, tytöistä 56 %, pojista 65 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 80 % koki, ettei kaduilla tai kauppakeskuksissa liikkuvilla aikuisilla ole vaikutusta heidän turvallisuudentunteeseensa. Tässä yhteydessä aikuisella tarkoitetaan niin sanottuja ”tavallisia” tiloja käyttäviä aikuisia, ei siis esimerkiksi poliiseja ja nuorisotyöntekijöitä. Pojista ja tytöistä 16 % sekä muu/en halua kertoa valinneista 20 %, eli kaikkiaan 16 % vastanneista nuorista koki aikuisten läsnäolon vähentävän heidän turvallisuudentunnettaan. Kaduilla tai kauppakeskuksissa liikkuvien aikuisten läsnäolon turvallisuudentunnetta lisäävänä tekijänä puolestaan koki 23 % vastaajista (pojista 19 %, tytöistä 30 % ja muu/en halua kertoa valinneista 0 %). Tytöille aikuisten läsnäolo vaikuttaisi olevan enemmän turvallisuudentunnetta lisäävä tekijä kuin muille vastaajille.

Varsin pieni osa (18 %) kyselyyn vastanneista koki kameravalvonnan lisäävän heidän turvallisuudentunnetta. Pojista 17 %, tytöistä 21 % koki näin. Kameravalvonnan turvallisuudentunnetta vähentävänä tekijänä koki 25 % pojista, 23 % tytöistä ja 50 % muu/en halua kertoa kohdan valinneista, eli yhteensä neljäsosa (25 %) vastaajista. Yli puolet (57 %) vastaajista ei kokenut kameravalvonnan lisäävän eikä vähentävän turvallisuudentunnetta. Tytöistä 56 %, pojista 58 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 50 % koki näin. Kameravalvonta on yleistynyt julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa ja Suomi onkin yksi valvotuimmista maista Euroopassa. Kameravalvonnan väitetään lisäävän turvallisuudentunnetta, mutta vaikka valvonta auttaa selvittämään rikoksia, ei se pysty poistamaan väkivallan uhkaa. Voidaan siis sanoa kameravalvonnalla olevan epäsuora suhde turvattomuudentunteeseen, sillä turvallisuuden edistämisen retoriikkaa käytetään oikeuttamaan kameravalvonnan olemassaolo, joten kameravalvonnan lisääminen voi olla myös reaktio pelkoon. (Koskela 2009: 216–219.)

Kyselyssä kartoitettiin niitä tekijöitä, jotka aiheuttavat nuorissa turvattomuutta heidän liikkueessaan kaupungilla. Nuorilta kysyttiin aiheuttaako nuorten päihteidenkäyttö, aikuisten päihteidenkäyttö, pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka, eri nuorisoryhmien

yhteenotot, seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka (esimerkiksi epämiellyttävä kielenkäyttö), seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka (esimerkiksi koskettelu, pakottaminen seksiin), uhka omaisuuden (esimerkiksi polkupyörä, kännykkä) vahingoittamisesta ja varastamisen/ryöstön kohteeksi joutumisen uhka nuorissa turvattomuutta.

Kuvio 5. Päihteidenkäytön vaikutus turvattomuuteen kaupungilla liikkeessä

Kyselyyn vastanneista nuorista yli puolet (56 %), joista tyttöjä 57 %, poikia 52 % ja muu/ei halua kertoa vastanneita 80 %, ei kokenut nuorten päihteidenkäytön aiheuttavan heissä ollenkaan turvattomuutta kaupungilla liikkeessä. Jonkin verran turvattomuutta nuorten päihteidenkäytöstä koki noin joka kolmas (36 %) vastanneista. Hieman suurempi osa tytöistä (41 %) kuin pojista (35 %) tai muu/ei halua kertoa vastanneista 10 % koki näin. Nuorten päihteidenkäytön paljon turvattomuutta aiheuttavana tekijänä kaupungilla liikkeessään koki vain pieni osa (8 %) kyselyyn vastanneista. Tytöistä 2 %, pojista 13 % ja 10 % muu/en halua kertoa vastanneista koki näin. Pojissa nuorten päihteidenkäyttö aiheutti turvattomuudentunnetta enemmän kuin tytöissä.

Aikuisten päihteidenkäytön paljon turvattomuutta aiheuttavana tekijänä kaupungilla liikkeessään koki noin joka neljäs (23 %) vastaajista. Tytöistä 30 %, pojista 17 % ja muu/ei halua kertoa vastanneista 20 % koki näin. Melkein puolet (41 %) nuorista koki aikuisten päihteidenkäytön lisäävän turvattomuudentunnetta jonkin verran. Tytöistä 45 %, pojista 36 % ja muu/ei halua kertoa kohdan vastanneista 50 % koki näin. Noin kolmannes (36 %) vastanneista ei kokenut aikuisten päihteidenkäytön aiheuttavan

heissä turvattomuutta. Tytöistä 25 %, pojista 47 % ja muu/ei halua kertoa kohdan vastanneista 30 % koki näin.

Aseman Lapset ry:n kyselyn vastausten perusteella aikuisten päihteidenkäyttö aiheuttaa nuorissa eniten turvattomuudentunnetta. Myös turvallisuustyöpajoissa nuoret kertoivat päihtyneiden aikuisten aiheuttavan heissä turvattomuutta. Tähän liittyi myös nuorten kokemukset päihtyneiden aikuisten ahdistelusta. Myös muissa nuorten turvallisuutta tarkastelevissa tutkimuksissa tämä sama ilmiö on tullut esille, sillä esimerkiksi helsinkiläisnuorten hyvinvointikertomuksen mukaan nuoret kokivat päihtyneiden ja arvaamattomasti käyttäytyvien aikuisten toiminnan aiheuttavan turvattomuudentunnetta (Viilo 2017: 18).

Myös Tigerstedt ja Huhtanen nostavat tutkimuksellisessa artikkelissaan esiin vuoden 2008 Juomatapatutkimuksen aineistosta naisilla ja nuorilla ikäryhmillä olevan päihtyneistä ylivoimaisesti eniten kielteisiä kokemuksia julkisilla paikoilla, sillä lähes puolet (46 %) kyselyyn vastanneista nuorista naisista kertoi pelänneensä julkisella paikalla (miehet 23 %). Mitä nuoremmista ikäryhmistä oli kyse, sitä radikaalimmin luvut muuttivat, sillä 20–29 -vuotiaista naisista pelkoa kokeneita oli yli 70 % (miehiä puolet vähemmän). (Tigerstedt – Huhtanen 2013: 92.)

A-klinikka säätiön kysely sivuaa samoja teemoja. Myös sen mukaan aikuisten alkoholin käyttö aiheuttaa nuorissa turvattomuutta. 38 % vastanneista nuorista oli kokenut ahdistusta vanhempiensa alkoholinkäytöstä kotona ja 30 % oli kokenut suoranaista pelkoa juovia vanhempiaan kohtaan. Suurin osa vastanneista koki, että humaltuneita ihmisiä ihannoidaan liikaa ja alkoholista kieltäytymistä joutuu selittelemään. (Takala – Ilva n.d.)

Taulukko 2. Aiheuttaako aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta kauppakeskuksissa

Aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta aiheuttavana tekijänä *Kauppakeskuksissa hengailevat *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Kauppakeskuksissa hengailevat	Aiheuttaako aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	14 % (6)	21 % (9)	0 %	34 % (15)
	Jonkin verran	23 % (10)	9 % (4)	2 % (1)	34 % (15)

	Paljon	21 % (9)	11 % (5)	0 %	32 % (14)
YHTEENSÄ		57 % (25)	41 % (18)	2 % (1)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	18 % (12)	21 % (14)	2 % (1)	41 % (27)
	Jonkin verran	21 % (14)	17 % (11)	5 % (3)	42 % (28)
	Paljon	9 % (6)	6 % (4)	2 % (1)	17 % (11)
YHTEENSÄ		49 % (32)	44 % (29)	8 % (5)	100 % (66)

Ristiintaulukoimme kuinka moni kauppakeskuksissa ja ulkona kaupungilla suunnilleen joka viikko sekä päivittäin tai lähes päivittäin vapaa-aikaansa viettävistä nuorista kokee turvattomuudentunnetta aikuisten päihteidenkäytöstä. Suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengailevista nuorista aikuisten päihteidenkäytön paljon turvattomuudentunnetta aiheuttavana tekijänä koki 32 % vastaajista. Tytöt (21 %) kokivat selvästi poikia (11 %) enemmän näin. Jonkin verran turvattomuutta koki 34 % vastaajista. Tässä kohtaa tytöille (23 %) aiheutui selvästi enemmän turvattomuutta kuin pojille (9 %, muu/en halua kertoa 2 %). 34 % suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengailevista ei kokenut aikuisten päihteidenkäytön aiheuttavan turvattomuutta. 14 % tytöistä ja 21 % pojista koki näin. Muuttujien välistä yhteyttä tarkastellessa tulokset osoittavat kauppakeskuksissa paljon hengailevista nuorista tyttöjen kokevan poikia enemmän turvattomuutta aikuisten päihteidenkäytöstä.

Päivittäin tai lähes päivittäin kauppakeskuksissa hengailevista 17 % koki aikuisten päihteidenkäytön aiheuttavan paljon turvattomuutta. Poikien ja tyttöjen välillä ei ole suurta eroa. Tytöistä 9 % ja pojista 6 % koki näin (muu/en halua kertoa 2 %). Jonkin verran turvattomuutta koki 42 % nuorista. Tytöt poikia enemmän (tytöistä 21 %, pojista 17 % muu /en halua kertoa 5 %). 41 % vastanneista koki, että aikuisten päihteidenkäyttö ei aiheuta heissä turvattomuutta. Tässäkin kohdassa sukupuolien ero jää varsin pieniksi sillä 18 % tytöistä, 21 % pojista ja 2 % muu/en halua kertoa kohdan valinneista koki näin.

Taulukko 3. Aiheuttaako aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta ulkona kaupungilla esim. puistoissa

Aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta aiheuttavana tekijänä *Ulkona kaupungilla hengailevat (esim. puistoissa) *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset

Ulkona kaupungilla hengailevat	Aiheuttaako aikuisten päihteidenkäyttö turvattomuutta	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	11 % (5)	25 % (11)	0 %	36 % (16)
	Jonkin verran	16 % (7)	11 % (5)	5 % (2)	32 % (14)
	Paljon	23 % (10)	7 % (3)	2 % (1)	32 % (14)
YHTEENSÄ		50 % (22)	43 % (19)	7 % (3)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	7 % (5)	24 % (14)	3 % (2)	36 % (21)
	Jonkin verran	22 % (13)	14 % (8)	3 % (2)	40 % (23)
	Paljon	10 % (6)	12 % (7)	2 % (1)	24 % (14)
YHTEENSÄ		41 % (24)	50 % (29)	9 % (5)	100 % (58)

Suunnilleen joka viikko ulkona kaupungilla hengailevista nuorista aikuisten päihteidenkäytöstä turvattomuutta paljon kokevia oli 32 % vastaajista. Tytöt (23 %) kokivat selvästi enemmän turvattomuutta aikuisten päihteidenkäytöstä kuin pojat (7 %). Muu/en halua kertoa 2 %. Jonkin verran turvattomuutta koki 32 % vastaajista. Tytöistä 16 % ja pojista 11 % (5 % muu/en halua kertoa) koki näin. 36 % suunnilleen joka viikko ulkona hengailevista ei kokenut aikuisten päihteiden käytön aiheuttavan turvattomuutta. Sukupuolien välillä on selkeä ero, sillä 11 % tytöistä ja 25 % pojista koki näin.

Päivittäin tai lähes päivittäin kaupungilla hengailevista nuorista 24 % koki aikuisten päihteidenkäytön aiheuttavan paljon turvattomuutta. Pojat (12 %) kokivat turvattomuutta aikuisten päihteidenkäytöstä tyttöjä (10 %) ja muu/en halua kertoa kohdan valinneita (2 %) enemmän. Jonkin verran turvattomuutta koki 40 % nuorista, tytöt poikia enemmän (tytöistä 22 %, pojista 14 % muu /en halua kertoa 3 %). 36 % vastanneista ei kokenut, että aikuisten päihteidenkäyttö aiheuttaisi turvattomuutta. Tässä kohdassa sukupuolien välinen ero on suuri, sillä vain 7 % tytöistä, kun taas 24 % pojista koki näin. (3 % muu/en halua kertoa). Muuttujien välistä yhteyttä tarkastellessa tulokset osoittavat ulkona paljon hengailevien tyttöjen kokevan poikia enemmän turvattomuutta aikuisten päihteidenkäytöstä.

Enemmistö kyselyyn vastanneista nuorista (41 %) ei kokenut pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan heissä turvattomuutta. Pojista näin koki puolet (50 %), tytöistä kolmasosa (33 %) myös muu/en halua kertoa kohdan valinneista kolmasosa (30 %). Jonkin verran turvattomuutta mahdollisesta pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta koki pojista 36 %, tytöistä 38 % ja muu/en halua kertoa valinneista 70 % eli yhteensä 39 % vastanneista. 20 % vastaajista koki pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan heissä paljon turvattomuutta. Pojista 14 %, tytöistä 29 % ja muu tai en halua kertoa valinneista 0 %. Tulokset osoittavat tyttöjen kokevan poikia enemmän turvattomuutta pahoinpidellyksi joutumisen uhasta.

Taulukko 4. Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka kauppakeskuksissa

Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka *Kauppakeskuksissa hengaillevat * Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Kauppa-keskuksissa hengaillevat	Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	16 % (7)	23 % (10)	0 %	39 % (17)
	Jonkin verran	30 % (13)	11 % (5)	2 % (1)	43 % (19)
	Paljon	11 % (5)	7 % (3)	0 %	18 % (8)
YHTEENSÄ		57 % (25)	41 % (18)	2 % (1)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	15 % (10)	20 % (13)	2 % (1)	36 % (24)
	Jonkin verran	14 % (9)	20 % (13)	6 % (4)	39 % (26)
	Paljon	20 % (13)	5 % (3)	0 %	24 % (16)
YHTEENSÄ		49 % (32)	44 % (29)	8 % (5)	100 % (66)

Ristiintaulukoimme kuinka moni kauppakeskuksissa ja ulkona kaupungilla suunnilleen joka viikko sekä päivittäin tai lähes päivittäin vapaa-aikaansa viettävistä nuorista kokee turvattomuutta pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta. Suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengaillevista nuorista mahdollisesta pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta turvattomuutta paljon kokevia oli noin viidesosa (18 %) vastaajista. Tytöistä 11 % ja pojista 7 % koki näin. Jonkin verran vaikutusta turvallisuudentunnetta vähentävänä tekijä koki 43 % vastaajista. Tytöistä 30 % ja pojista 11 % koki näin. Muuttujien välistä yhteyttä tarkastellessa tulokset osoittavat kyselyyn vastanneiden tyttöjen kokevan poikia enemmän turvattomuutta pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta.

Päivittäin tai lähes päivittäin kauppakeskuksissa hengailevista nuorista joka neljäs (24 %) koki mahdollisen pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Poikien ja tyttöjen ero on varsin suuri. Pojista pieni osa (5 %) ja tytöistä viidesosa (20 %) koki näin (muu/en halua kertoa 0 %). Jonkin verran turvattomuutta koki 39 % nuorista. Pojat tyttöjä enemmän (pojista 20 % ja tytöistä 14 %, muu /en halua kertoa 6 %). 36 % vastanneista ei kokenut, että pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka aiheuttaisi turvattomuutta. Tässä kohdassa sukupuolien ero jää varsin pieniksi sillä 15 % tytöistä, 20 % pojista ja 2 % muu/en halua kertoa kohdan valinneista koki näin.

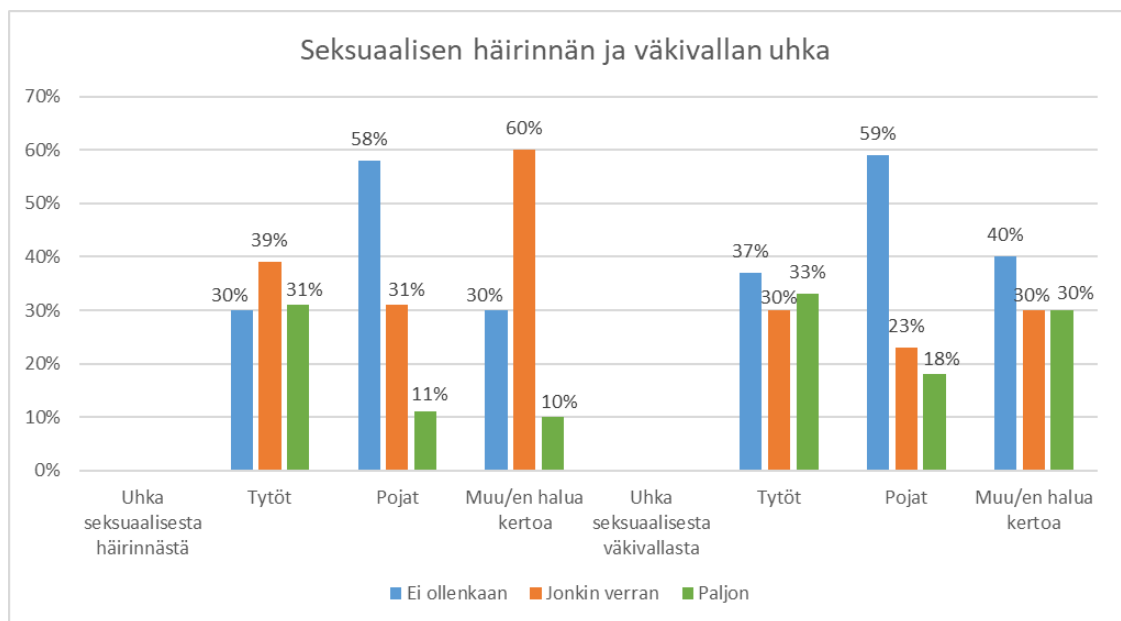
Taulukko 5. Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka ulkona kaupungilla esim. puistoissa

Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka *Ulkona kaupungilla hengailevat (esim. puistoissa) *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Ulkona kaupungilla hengailevat	Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluisissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	11 % (5)	23 % (10)	0 %	34 % (15)
	Jonkin verran	25 % (11)	14 % (6)	7 % (3)	46 % (20)
	Paljon	14 % (6)	7 % (3)	0 %	21 % (9)
YHTEENSÄ		50 % (22)	43 % (19)	7 % (3)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	12 % (7)	24 % (14)	3 % (2)	40 % (23)
	Jonkin verran	17 % (10)	16 % (9)	5 % (3)	38 % (22)
	Paljon	12 % (7)	10 % (6)	0 %	22 % (13)
YHTEENSÄ		41 % (24)	50 % (29)	9 % (5)	100 % (58)

Suunnilleen joka viikko ulkona kaupungilla hengailevista nuorista pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta koki paljon turvattomuutta 21 %. Tytöt kokivat turvattomuudentunteita hieman enemmän kuin pojat. Jonkin verran vaikutusta koki lähes puolet (46 %). Tytöistä 25 %, pojista 14 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 7 %. Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka ei vaikuttanut vastaajista 34 % turvallisuudentunteeseen. Heistä pojat kokivat olonsa turvallisimmaksi.

Turvattomuuden kokemukset olivat varsin samankaltaiset ulkona kaupungilla esimerkiksi puistossa vapaa-aikaansa päivittäin tai lähes päivittäin ja suunnilleen joka viikko viettävien joukossa. Ulkona kaupungilla päivittäin tai lähes päivittäin hengailevista nuorista paljon turvattomuutta pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhasta ilmoitti kokevansa joka viides (22 %). Tytöistä 12 %, pojista 10 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista ei kukaan. Jonkin verran turvattomuutta koki 38 %. Tytöistä 17 %, pojista 16 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 5 %. Mahdollinen pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka ei aiheuttanut turvattomuutta 40 %:ssa vastaajia. Tytöistä näin koki 12 %, pojista 24 % ja muu/ei halua kertoa 3 %.

Eri nuorisoryhmien yhteenotot turvattomuutta paljon aiheuttavina tekijöinä koki varsin pieni osa (14 %) vastaajista. Tätä mieltä oli pojista 14 %, tytöistä 14 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 10 %. 36 % pojista, 32 % tytöistä ja 50 % muu/en halua kertoa valinneista eli noin kolmasosa (35 %) kyselyyn vastanneista nuorista koki nuorisoryhmien yhteenottojen aiheuttavan jonkin verran heissä turvattomuutta. Suurin osa (51 %) vastaajista ei kokenut ollenkaan eri nuorisoryhmien yhteenottojen aiheuttavan heissä turvattomuutta. Tätä mieltä oli 50 % pojista, 54 % tytöistä ja 40 % muu/en halua kertoa valinneista.

Kuvio 6. Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan uhan vaikutus turvallisuudentunteeseen

Nuorilta kysyttiin aiheuttaako seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka (esimerkiksi epämiellyttävä kielenkäyttö) heissä turvattomuutta. Vastaajista joka viides

(20 %) ilmoitti seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan olevan paljon turvattomuutta aiheuttava tekijä. Selkeästi suurempi osa tytöistä (31 %) kuin pojista (11 %) kokee seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan paljon turvattomuutta aiheuttavana tekijänä. Kyselyyn vastanneista nuorista noin joka kolmas (36 %) ilmoitti seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan jonkin verran turvattomuutta. Vastanneista enemmistö oli jälleen tyttöjä (39 %). Merkittävä osa nuorista (43 %) vastasi, ettei koe ollenkaan turvattomuutta seksuaalisen häirinnän uhasta. Pojista yli puolet ei kokenut ollenkaan seksuaalisen häirinnän uhkaa turvattomuutta aiheuttavana tekijänä.

Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhan (esimerkiksi koskettelu tai seksiin pakottaminen) paljon turvattomuutta aiheuttavana tekijänä koki vastaajista kaikkiaan noin joka neljäs (26 %). Tytöistä noin joka kolmas (33 %) koki näin. Jonkin verran turvattomuutta seksuaalisen väkivallan uhasta koki vastaajista noin neljännes (26 %). Lähes puolet (48 %) nuorista vastasi, ettei koe ollenkaan turvattomuutta seksuaalisen väkivallan uhasta. Yli puolet (59 %) pojista ei kokenut ollenkaan seksuaalisen väkivallan uhkaa turvattomuutta aiheuttavana tekijänä.

Ristiintaulukoimme seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kohteeksi joutumisen uhan turvattomuutta aiheuttavana tekijänä kaupungilla liikkeessä kysymysten vastaukset ulkona kaupungilla esimerkiksi puistoissa sekä kauppakeskuksissa paljon vapaa-aikaa viettäneiden nuorten vastausten kanssa.

Taulukko 6. Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka ulkona kaupungilla esim. puistoissa

Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka (esim. epämiellyttävä kielenkäyttö)					
*Ulkona kaupungilla hengailevat (esim. puistoissa) *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Ulkona kaupungilla hengailevat	Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	11 % (5)	25 % (11)	0 %	36 % (16)
	Jonkin verran	16 % (7)	11 % (5)	5 % (2)	32 % (14)
	Paljon	23 % (10)	7 % (3)	2 % (1)	32 % (14)
YHTEENSÄ		50 % (22)	43 % (19)	7 % (3)	100 % (44)

Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	16 % (9)	31 % (18)	3 % (2)	50 % (29)
	Jonkin verran	16 % (9)	14 % (8)	5 % (3)	35 % (20)
	Paljon	10 % (6)	5 % (3)	0 %	16 % (9)
YHTEENSÄ		41 % (24)	50 % (29)	9 % (5)	100 % (58)

Suunnilleen joka viikko ulkona kaupungilla hengailevista nuorista joka kolmas (32 %) koki seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Sukupuolien välillä on selkeä ero, tytöistä koki lähes joka neljäs (23 %) näin, kun taas pojista vain pieni osa (7 %) ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista yksi (2 %). Jonkin verran turvattomuutta koki joka kolmas (32 %). Tässä ei sukupuolien välillä ole merkittävää eroa. 36 % vastanneista ei kokenut ollenkaan tällaisen uhan heikentävän heidän turvallisuudentunnettaan. Poikia oli näin vastanneista selvästi enemmistö (25 %), kun taas tyttöjen osuus oli (11 %).

Ulkona kaupungilla päivittäin tai lähes päivittäin hengailevista nuorista 16 % koki seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Poikien ja tyttöjen välillä on jonkin verran eroa. Pojista vain hyvin pieni osa (5 %) kun taas tytöistä joka kymmenes (10 %) koki näin. Jonkin verran turvattomuutta koki noin joka kolmas (35 %). Sukupuolien välillä eroa on vain vähän. Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka ei aiheuttanut ollenkaan turvattomuutta puolelle (50 %) vastanneista. Pojat kokivat selvästi vähemmän turvattomuutta seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhasta kuin tytöt, sillä tytöistä 16 % ja pojista 31 % ja muu/en halua kertoa vastanneista 3 % ei kokenut turvattomuutta.

Taulukko 7. Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka ulkona kaupungilla esim. puistoissa

Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka (esim. koskettelu tai seksiin pakottaminen) *Ulkona kaupungilla hengailevat (esim. puistoissa) *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Ulkona kaupungilla hengailevat	Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	14 % (6)	25 % (11)	0 %	39 % (17)
	Jonkin verran	16 % (7)	9 % (4)	5 % (2)	30 % (13)

	Paljon	21 % (9)	9 % (4)	2 % (1)	32 % (14)
YHTEENSÄ		50 % (22)	43 % (19)	7 % (3)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Ei ollenkaan	16 % (9)	33 % (19)	5 % (3)	53 % (31)
	Jonkin verran	14 % (8)	7 % (4)	0 %	21 % (12)
	Paljon	12 % (7)	10 % (6)	3 % (2)	26 % (15)
YHTEENSÄ		41 % (24)	50 % (29)	9 % (5)	100 % (58)

Suunnilleen joka viikko ulkona kaupungilla hengailevista nuorista noin joka kolmas (32 %) koki seksuaalisen väkivallan uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Tytöistä 21 %, pojista 9 % ja muu/ei halua kertoa kohdan valinneista 2 % koki näin. Jonkin verran vaikutusta koki 30 %, joista tyttöjä 16 %, poikia 9 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 5 %. 39 % ei kokenut turvattomuutta seksuaalisen väkivallan uhasta. Tytöistä 14 % ja pojista 25 % koki näin.

Ulkona kaupungilla päivittäin tai lähes päivittäin hengailevista nuorista joka neljäs (26 %) koki seksuaalisen väkivallan uhan vaikuttavan paljon turvallisuudentunteeseen. Tytöistä 12 %, pojista 10 % ja muu/ei halua kertoa kohdan valinneista 3 % koki näin. Jonkin verran vaikutusta koki 21 %, tytöt (14 %) poikia (7 %) enemmän. Yli puolelle (53 %) seksuaalisen väkivallan uhka ei aiheuttanut turvattomuutta. Tytöistä 16 %, pojista 33 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 5 % koki näin.

Taulukko 8. Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka kauppakeskuksissa

Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka (esim. epämiellyttävä kielenkäyttö)					
*Kauppakeskuksissa hengailevat *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Kauppakeskuksissa hengailevat	Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	14 % (6)	23 % (10)	0 %	36 % (16)
	Jonkin verran	18 % (8)	9 % (4)	0 %	27 % (12)
	Paljon	25 % (11)	9 % (4)	2 % (1)	36 % (16)
YHTEENSÄ		57 % (25)	41 % (18)	2 % (1)	100 % (44)
	Ei ollenkaan	15 % (10)	32 % (21)	2 % (1)	49 % (32)

Päivittäin tai lähes päivittäin	Jonkin verran	21 % (14)	11 % (7)	6 % (4)	38 % (25)
	Paljon	12 % (8)	2 % (1)	0 %	14 % (9)
YHTEENSÄ		49 % (32)	44 % (29)	8 % (5)	100 % (66)

Suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengailevista nuorista noin joka kolmas (36 %) koki seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan jonkin verran turvattomuutta. Sukupuolien välillä on eroa, sillä näin koki tytöistä 25 %, kun taas pojista vain 9 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 2 %. Jonkin verran turvattomuutta koki 27 %, joista tyttöjä 18 % ja poikia 9 %. 36 % turvallisuudentunteeseen ei seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka vaikuttanut ollenkaan. Tytöistä 14 % ja pojista 23 % koki näin.

Kauppakeskuksissa päivittäin tai lähes päivittäin hengailevista nuorista noin 14 % koki seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Sukupuolien välillä on jälleen selkeä ero, sillä tytöistä 12 % ja pojista vain 2 % koki näin. Jonkin verran turvattomuutta koki 38 %. Tyttöjä on jälleen poikia enemmän. Tytöistä 21 % ja pojista 11 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 6 % koki näin. Mahdollinen seksuaalisen häirinnän uhka vaikutti selvästi vähemmän poikien kuin tyttöjen turvallisuudentunteeseen. Nuorista 49 %:lla seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka ei aiheuttanut turvattomuutta. Tytöistä 15 %, pojista 32 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 2 % koki näin.

Taulukko 9. Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka kauppakeskuksissa

Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka (esim. koskettelu tai seksiin pakottaminen) *Kauppakeskuksissa hengailevat *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Kauppa-keskuksissa hengailevat	Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Ei ollenkaan	18 % (8)	23 % (10)	0 %	41 % (18)
	Jonkin verran	18 % (8)	9 % (4)	0 %	27 % (12)
	Paljon	21 % (9)	9 % (4)	2 % (1)	32 % (14)
YHTEENSÄ		57 % (25)	41 % (18)	2 % (1)	100 % (44)
	Ei ollenkaan	14 % (9)	33 % (22)	3 % (2)	50 % (33)

Päivittäin tai lähes päivittäin					
	Jonkin verran	17 % (11)	5 % (3)	2 % (1)	23 % (15)
	Paljon	18 % (12)	6 % (4)	3 % (2)	27 % (18)
YHTEENSÄ		49 % (32)	44 % (29)	8 % (5)	100 % (66)

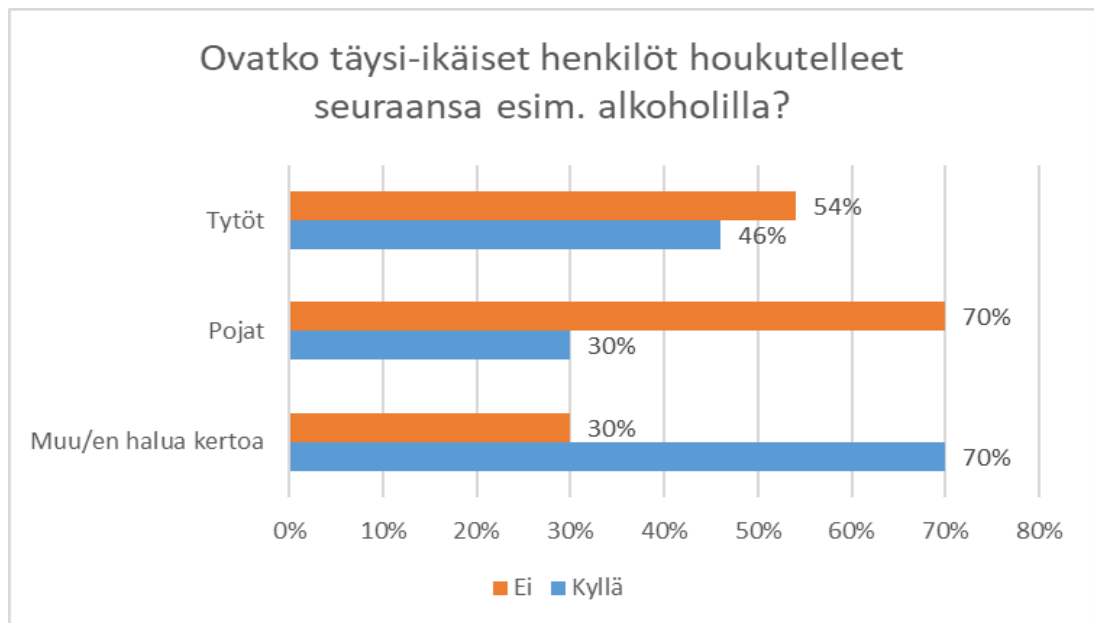
Suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengailevista nuorista paljon turvattomuutta seksuaalisen väkivallan uhasta koki 32 % vastanneista. Tyttöjen turvallisuudentunteeseen vaikutusta oli selvästi poikia enemmän, sillä tytöistä 21 % pojista 9 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 2 % koki näin. Jonkin verran turvattomuutta koki 27 %. Jälleen sukupuolien välillä on selkeä ero, sillä tytöistä 18 % ja pojista 9 % koki näin. 41 % koki, että seksuaalisen väkivallan uhka ei aiheuta turvattomuutta. Sukupuolten välillä ei juuri ollut eroa.

Päivittäin tai lähes päivittäin kauppakeskuksissa hengailevista noin joka neljäs (27 %) koki seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhan aiheuttavan paljon turvattomuutta. Tytöistä 18 %, pojista 6 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 3 % koki näin. Jonkin verran turvattomuutta koki 23 %, joista tyttöjä 17 %, poikia 5 % muu/en halua kertoa kohdan valinneista 2 %. Puolelle (50 %) vastanneista ei seksuaalisen väkivallan uhka aiheuttanut turvattomuutta. Poikien turvallisuudentunteeseen tällaisella uhalla oli selvästi vähemmän vaikutusta kuin tyttöjen, sillä tytöistä 14 %, pojista 33 % ja muu/en halua kertoa kohdan valinneista 3 % koki näin.

Seksuaalisen häirinnän uhka aiheutti turvattomuutta joka viidennessä vastaajassa, joista tytöissä selvästi enemmän kuin pojissa. Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka aiheutti hieman enemmän turvattomuutta, sillä joka neljäs ilmoitti kokevansa paljon turvattomuutta siitä. Tässäkin kohtaa tytöt poikia enemmän. Tilastokeskuksen Naiset ja miehet Suomessa 2016 -julkaisu saattaisi osaltaan selittää tätä ilmiötä. Sen mukaan naiset näyttäisivät kokevan miehiä enemmän seksuaalista häirintää tai väkivaltaa Suomessa. Seksuaalisen ahdistelun uhreista naisia oli 252, kun taas miehiä 12. Vastaavasti kaikista seksuaalirikoksista epäillyistä miehiä oli 98 %. (Tilastokeskus 2016.) Myös kouluterveyskyselyjen mukaan tyttöjen kokemukset seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta ovat yleisempiä kuin poikien, sillä esimerkiksi joka viidennellä helsinkiläistytöllä on kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta (Nuorten hyvinvointikertomus n.d).

Lähes puolet vastaajista (42 %), pojista 46 %, tytöistä 39 % ja muu/en halua kertoa valinneista 40 %, oli sitä mieltä, ettei koe omaisuuden (esimerkiksi polkupyörän, kännykän ym.) vahingoittamisen uhasta turvattomuudentunnetta. Jonkin verran turvattomuutta omaisuuden vahingoittamisen uhasta koki 39 %, joista poikia oli 39 %, tyttöjä 38 % ja muu/en halua kertoa valinneita 50 %. Paljon turvattomuutta omaisuuden vahingoittamisen uhasta koki 16 % pojista, 23 % tytöistä ja 10 % muu/en halua kertoa valinneista, eli yhteensä 19 % kyselyyn vastanneista.

Kyselyssä kysyttiin aiheuttaako uhka varastamisen/ryöstön kohteeksi joutumisesta nuorissa turvattomuutta. Sukupuolien välillä ei ole juurikaan eroa. Pojista 42 %, tytöistä 39 % ja muu/en halua kertoa valinneista 40 % eli kaikkiaan 41 % nuorista vastasi, ettei koe ollenkaan turvattomuutta varastamisen/ryöstön kohteeksi joutumisen uhasta. Jonkin verran turvattomuutta varastamisen/ryöstön uhaksi joutumisen uhasta koki 44 % vastanneista. Pojista 42 %, tytöistä 45 % ja muu/en halua kertoa valinneista 50 % koki näin. Varastamisen/ryöstön kohteeksi joutumisen uhan paljon turvattomuutta aiheuttavana tekijänä koki 15 % vastaajista. Pojista ja tytöistä 16 % ja muu/en halua kertoa valinneita 10 % koki näin.

Kuvio 7. Ovatko täysi-ikäiset henkilöt houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla vastaukset sukupuolen mukaan eriteltyinä

Nuorilta kysyttiin kokemuksia siitä, ovatko täysi-ikäiset henkilöt houkutelleet heitä seuraansa esimerkiksi alkoholilla. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä tai ei. Lähes puolet (40 %) vastaajista vastasi kyllä ja yli puolet (60 %) vastasi ei. Enemmistö kyllä vastanneista oli tyttöjä (46 %) ja ei vastanneista päinvastoin enemmistö oli poikia (71 %).

Taulukko 10. Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla kauppakeskuksissa

Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla *Kauppakeskuksissa hengailevat *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Kauppakeskuksissa hengailevat	Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Kyllä	32 % (14)	16 % (7)	2 % (1)	50 % (22)
	Ei	25 % (11)	25 % (11)	0 %	50 % (22)
YHTEENSÄ		57 % (25)	41 % (18)	2 % (1)	100 % (44)
Päivittäin tai lähes päivittäin	Kyllä	26 % (17)	12 % (8)	6 % (4)	44 % (29)
	Ei	23 % (15)	32 % (21)	2 % (1)	56 % (37)
YHTEENSÄ		49 % (32)	44 % (29)	8 % (5)	100 % (66)

Ristiintaulukoimme kuinka montaa prosenttia kauppakeskuksissa ja ulkona kaupungilla suunnilleen joka viikko sekä päivittäin tai lähes päivittäin vapaa-aikaansa viettävistä nuorista aikuinen oli houkutellettu seuraansa esim. alkoholilla. Suunnilleen joka viikko kauppakeskuksissa hengailevista nuorista 50 %:a oli aikuinen houkutellettu seuraansa. Tyttöjä (32 %) selvästi poikia (16 %) enemmän ja muu/en halua kertoa 2 %. Päivittäin tai lähes päivittäin kauppakeskuksissa hengailevista nuorista 44 %:a oli aikuinen houkutellettu seuraansa. Tyttöjä (26 %) oli selvästi poikia (12 %) enemmän.

Taulukko 11. Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla ulkona kaupungilla esim. puistoissa

Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla *Ulkona kaupungilla hengailevat (esim. puistoissa) *Sukupuoli ristiintaulukointi tulokset					
Ulkona kaupungilla hengailevat	Ovatko täysi-ikäiset houkutelleet seuraansa esim. alkoholilla	Sukupuolen mukaan prosentuaaliset osuudet (suluissa vastaajien määrä)			
		Tytöt	Pojat	Muu tai en halua kertoa	Yhteensä
Suunnilleen joka viikko	Kyllä	18 % (8)	14 % (6)	5 % (2)	36 % (16)
	Ei	32 % (14)	30 % (13)	2 % (1)	64 % (28)
YHTEENSÄ		50 % (22)	43 % (19)	7 % (3)	100 % (44)

Päivittäin tai lähes päivittäin	Kyllä	22 % (13)	16 % (9)	7 % (4)	45 % (26)
	Ei	19 % (11)	35 % (20)	2 % (1)	55 % (32)
YHTEENSÄ		41 % (24)	50 % (29)	9 % (5)	100 % (58)

Suunnilleen joka viikko ulkona kaupungilla hengailevista nuorista 36 %:a oli aikuinen houkutellut seuraansa esim. alkoholilla. Tyttöjen (18 %) ja poikien (14 %) välillä ei tässä kohtaa ole huomattavaa eroa (muu/en halua kertoa 2 %). Päivittäin tai lähes päivittäin ulkona kaupungilla hengailevista nuorista 45 % oli aikuinen houkutellut seuraansa. Tyttöjä (22 %) hieman poikia (16 %) enemmän (muu/en halua kertoa 5 %). Kyselyyn vastanneista tyttöjä oli aikuiset houkutteleet seuraansa poikia enemmän. Vastaukset osoittavat myös, että tytöt olivat kokeneet aikuisten houkuttelevan heitä seuraansa useammin kauppakeskuksissa kuin ulkona kaupungilla.

Kyselyssä tiedusteltiin myös, onko nuorella arjessa turvallista aikuista, jolle voi kertoa iloista ja suruista (esimerkiksi vanhempi, nuorisotyöntekijä, opettaja jne.). Pojista 11 %, tytöistä 12 % ja muu tai en halua kertoa valinneista 70 % eli yhteensä 15 % vastanneista oli valinnut kohdan ei ole oikeastaan ketään, jolle kertoa. Vastajista noin joka kolmannella (32 %) oli joku, jolle voi kertoa useimmiten. Pojista 41 %, tytöistä 26 % ja muu tai en halua kertoa valinneista 10 %) vastasi näin. Enemmistö vastajista (53 %) koki, että heillä on joku, jolle voi kertoa aina tai lähes aina. Näin kokevia oli pojista 48 %, tytöistä 62 % ja muu tai en halua kertoa valinneista 20 %.

Nuoret toivovat aikuisten olevan avarakatseisempia, enemmän nuorten asioista kiinnostuneita ja ottavan nuorten ongelmat tosissaan riippumatta siitä miten pieniä tai suuria ne ovat. He myös toivovat, että nuoria kohdeltaisiin sensitiivisesti eikä oleteta heidän olevan tyhmiä. Toiveena oli myös, että aikuiset ymmärtäisivät nuoria enemmän eivätkä puuttuisi heidän tekemisiin niin radikaalisti. Nuoret kokevat, että useimmat nuoret tietävät mitä tekevät. Jos näyttää, ettei nuori tiedä niin silloin aikuisten on hyvä puuttua asiaan.

9 Johtopäätökset

Aseman Lapset ry:n kyselyn tulokset osoittavat nuorten viettävän eniten vapaa-aikaa kauppakeskuksissa ja ulkona kaupungilla. Nuoret viihtyivät myös nuorisokahviloissa, pikaruokaravintoloissa ja skeittiparkeissa. He toivoivat turvallisia paikkoja, joissa voi

hengailta kavereiden kanssa ja olla ystävällisten ihmisten ympäröimänä. Myllyniemi, Berg (2013: 32) ja Kiilakoski (2016:16) ovat tehneet varsin samankaltaisia havaintoja nuorten vapaa-ajan viettopaikoista. Heidän mukaansa nuoruuteen kuuluu toisten nuorten seuraan hakeutuminen esimerkiksi puistoihin, kaduille, urheilukentille ja ostareille pois nuorten välittömän kasvuympäristön läheisyydestä joita koti, pihapiiri ja koulu edustavat. Isoissa kaupungeissa kauppakeskukset ovat nuorten keskuudessa suosittuja vapaa-ajanviettopaikkoja.

Valtaosa kyselyyn vastanneista nuorista koki aikuisten suhtautuvan nuoriin kielteisesti, vaikka nuoret eivät olisi tehneet mitään väärää. Tähän lienee useita mahdollisia syitä. Esimerkiksi nuoret ovat saattaneet aiemmin aiheuttaa ikäviä tilanteita käytöksellään, aikuiset ovat saattaneet tulkita nuorten käytöstä väärin tai yleistää huonosti käyttäytyvien nuorten käytöksen kaikkiin nuoriin tai nuoret ovat tulkinneet aikuisen käytöksen heitä kohtaan väärin. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat sitä mieltä, että nuorisotyöntekijät ovat onnistuneet nuorten kohtaamisessa poliiseja ja vartijoita paremmin. Tässä täytyy toki huomioida se, että esimerkiksi puuttumistilanteissa nuorisotyöntekijöiden rooli on hyvin erilainen kuin poliisien ja vartijoiden.

Kyselyn vastausten perusteella eniten turvattomuutta ulkona kaupungilla liikkussa nuorille aiheutti aikuisten päihteidenkäyttö. Aikuisten päihteidenkäyttö aiheutti enemmän turvattomuudentunnetta etenkin tytöissä. Myös useat eri tutkimukset osoittavat päihtyneiden aiheuttavan nuorissa turvattomuutta. (Viilo 2017: 18; Tigerstedt – Huhtanen 2013: 92; Takala – Ilva n.d). Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka ja seksuaalisen häirinnän uhka aiheuttivat nuorissa myös varsin paljon turvattomuutta, joten erityisen huolestuttavaa on se, että melkein puolta vastanneista oli aikuinen yrittänyt houkuttaa seuraansa esimerkiksi alkoholilla. Seksuaalisen väkivallan ja häirinnän kohteeksi joutumisen uhka aiheutti myös enemmän turvattomuutta tytöissä kuin pojissa. Nuoret eivät välttämättä uskalla kertoa joutuneensa seksuaalisen väkivallan uhriksi. (Vaaranen-Valkonen 2013), joka voi osaltaan vaikuttaa tutkimusten tuloksiin ja nuorten turvattomuus kokemuksiin. Mielenkiintoinen havainto tuli esiin myös kysymysten ristiintaulukoinnin tuloksia vertaillen, sillä kauppakeskuksissa usein hengailevia nuoria aikuiset houkuttelevat seuraansa esim. alkoholilla enemmän kuin ulkona kaupungilla usein hengailevia. Kauppakeskuksissa usein hengailevat nuoret näyttäisivät kokevan myös hieman enemmän turvattomuutta aikuisten päihteidenkäytöstä ja seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhasta.

Vartijoiden ja poliisien läsnäolo lisäsi turvallisuudentunnetta vain kolmasosassa vastaajista. Vartijat ja poliisit saattavat herättää nuorissa negatiivisia tunteita tai jopa uhkaavan ilmapiirin. Nuoret saattoivat suhtautua vartijoiden ja poliisin läsnäoloon kielteisesti, mikäli olivat nähneet sellaisia puuttumistilanteita, jotka aiheuttavat heissä turvattomuudentunnetta. Muiden mielipiteet ja kokemukset voivat myös kyselyn perusteella vaikuttaa nuoren asenteeseen. Tämä heijastuu nuorten kielteisenä suhtautumisena järjestystä ylläpitäviin tahoihin, vaikka nuorella itsellään ei välttämättä negatiivisia kokemuksia olisikaan. Osaltaan tähän voi vaikuttaa myös se, että nuoriin kohdistunut poliisi- ja vartijakontrolli on hyvin yleistä. Saarikkomäen (2017: 3) tutkimukseen osallistuneista nuorista lähes puolet oli kokenut poliisien ja vartijoiden toimenpiteitä, kuten paikalta poistamisen, laukkujen tai vaatteiden tutkimisen tai kiinnijäämisen. Poliisin ja nuorten välisen vuorovaikutuksen onnistumisen ja luottamuksen syntymisen kannalta olisi tärkeää, että poliisi kohtaisi nuoria myös muissa kuin kontrollitilanteissa. Esimerkiksi Päijät-Hämeessä toteutetussa hankeessa nuorten ja poliisin yhdessä tekemä valokuvausprojekti vahvisti nuorten positiivista kuvaa poliisista. Luottamuksen säilymisen ja hyvän vuorovaikutuksen kannalta olisi tärkeää, että poliisi kohtaisi nuoria myös myönteisissä yhteyksissä. (Komonen – Mankinen 2010: 36).

Kiinnitimme huomiota siihen, että turvattomuutta koskevien vastausten tuloksia verrattaessa lapsiuhritutkimukseen, kyselyyn vastanneiden nuorten turvattomuuskokemusten tulokset olivat matalammat kuin lapsiuhritutkimusten tulokset. (Fagerlund ym. 2013: 123–124.) Kyselyyn vastanneet nuoret hengailivat siellä missä Aseman Lapset ry:n nuorisotyöntekijät jalkautuvat, joten tästä voisi päätellä nuorisotyöntekijöiden läsnäolon vaikuttavan nuorten turvallisuudentunteeseen myönteisellä tavalla. Nuorten vastauksista tuli esille myös se, että aikuisten läsnäolo lisää turvallisuudentunnetta ja nuorisotyöntekijöitä toivottiin jalkautuvan enemmän nuorten pariin. Positiivisimmin nuorten mielestä heidän hengailuunsa suhtautuivat juuri nuorisotyöntekijät. Nuoret kokivat, että kaikista aikuisista kielteisimmin taas nuorten hengailuun suhtautuivat vartijat. Vastaukset ovat suoraan verrannollisia nuorten turvallisuudentunteeseen. Nuorisotyöntekijöiden läsnäolo lisäsi eniten nuorten turvallisuudentunnetta, kun taas vartijoiden läsnäolo lisäsi sitä vähiten. Tästä syystä nuorisotyöntekijöiden ja vartijoiden yhteistyöhön pitäisi panostaa ja kehitellä yhdessä nuorten kanssa hyviä toimivia käytäntöjä nuorten ja vartijoiden väliseen kanssakäymiseen. Nuoret kokivat poliisien suhtautumisen nuorten hengailuun olevan hieman myönteisempää kuin vartijoiden, mikä voi myös vaikuttaa siihen, että nuoret kokivat poliisin läsnäolon lisäävän enemmän turvallisuudentunnetta kuin vartijoiden.

Nuoret toivoivat aikuisten suhtautumiseen enemmän avoimuutta ja ennakkoluulottomuutta. Aikuisten toivottiin kuuntelevan ja kunnioittavan nuorten mielipidettä ja olevan aidosti kiinnostuneita nuorten asioista. Puuttumistilanteissa nuorille ei ollut niinkään tärkeää miksi puututaan, vaan miten aikuiset sen tekivät. Hyvän kohtaamisen tärkeys nousi esille Aseman Lapset ry:n järjestämien työpajojen muistiinpanoissa. Nuoret haluavat tulla kohdelluksi yksilöinä, eikä vain ryhmänsä edustajana, sillä vaikka jotkut nuoret järjestyshäiriöitä aiheuttavatkin, se ei tarkoita sitä, että kaikki nuoret käyttäytyvät samalla tavalla.

Nuoren elämässä läsnä oleva turvallinen aikuinen lisää turvallisuudentunnetta. (Vornanen 2000: 15) Yli puolella vastanneista oli arjessa turvallinen aikuinen, jolle voi kertoa iloista ja suruista. Suurin osa nuorista suhtautui kaupungilla hengaillessaan aikuisten läsnäoloon turvallisuuteen vaikuttavana tekijänä varsin neutraalisti. Tytöille aikuisten läsnäolo vaikuttaisi olevan enemmän turvallisuudentunnetta lisäävä tekijä kuin muille vastaajille.

Aseman Lapset ry:n kyselyn tulokset osoittavat useiden muiden nuorten turvallisuuteen liittyvien tutkimusten ohella tyttöjen kokevan lähes kaikilla osa-alueilla poikia enemmän turvattomuutta. Tähän tulisi ehdottomasti kiinnittää huomiota. Tyttöjen ääni pitäisi saada paremmin kuuluviin ja selvittää millä tavalla heidän turvallisuuttaan saataisiin parannettua. Aseman Lapset ry:n tekee yhteistyötä hyvin erilaisten tahojen kanssa. Kyselyn vastausten perusteella moniammatilliselle yhteistyölle on selkeä tarve. Erilaisen osaamisen yhdistäminen ja yhteen saattaminen on kaikkien etu. Moniammatillinen yhteistyö on tärkeää, kun halutaan kehittää nuorten ja aikuisten välisiä vuorovaikutussuhteita. Nuorisotyöntekijöiden ja muiden nuorten kanssa toimivien aikuisten väliseen yhteistyöhön tulisi panostaa ja jakaa hyviä käytäntöjä. Opinnäytetyömme tulokset osoittavat, että rauhallisella, ystävällisellä, avoimella ja kunnioittavalla kohtaamisella vuorovaikutustilanteisiin saataisiin sujuvuutta.

Nuorille turvallisuus on tärkeää, joka korostuu nuorten toiveissa turvallisesta kaupungista. Heidän mielestään pelon tunnetta voitaisiin vähentää toimivalla kaupunkisuunnittelulla muun muassa vähentämällä pimeitä kulmia, nurkkauksia sekä puistoja, sillä nuoret kokevat pimeät paikat arveluttavina ja jopa uhkaavina. (Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2012: 9.) Nuorilla oli paljon tietoa alueista, joissa viettävät aikaa. Tämä tieto

olisi tärkeää saada näkyväksi, jotta sitä voitaisiin hyödyntää osana kaupunkisuunnittelua. Ottamalla nuoret mukaan kaupunkisuunnitteluun, heidän osallisuutensa yhteisöön vahvistuu ja turvallisuudentunne kasvaa. Nuorten osallistaminen viihtyvyyden parantamiseen voisi vähentää myös nuorten aiheuttamia järjestyshäiriöitä, sillä kokiessaan tilan omakseen nuori saattaisi myös pitää siitä parempaa huolta. Nuorten osallistamiseen tarvitaan erilaisia tekijöitä. Osallistamisessa keskeistä on aito kohtaaminen. Nuorella on oikeus tulla kohdelluksi tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä, joka voi osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Kokemus omassa yhteisössä osallisena olemisesta on tärkeä osa niin elämänhallintaa, kuin yhteiskunnallisen subjektiuden kehitystäkin. (Järveläinen ym. 2016: 115–116; Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2017.)

Viime vuosina nuorten osallisuuteen on alettu kiinnittää huomiota esimerkiksi kauppakeskuksissa. Hyväksi havaittuihin osallistamisen keinoihin on panostettu ja uusia kehitetty. Aseman Lapset ry:n toteuttama kysely on hyvä esimerkki toimivasta nuorten osallistamisesta. Kysely toteutettiin nuorille merkityksellisissä julkisissa ja puolijulkisissa paikoissa jalkautumalla nuorten keskuuteen. Nuorille on tärkeää kokea itsensä hyväksytyksi ja saada äänensä kuuluville, joka nousi esille työpajoissa selkeästi. Nuorten osallisuuden kehittämisessä tarvitaankin yhteistä halua ja erilaisia tekijöitä. Ei ole itsessään selvää, että nuoret lähtevät innolla kehitystyöhön mukaan. Nuorten osallistamiseen voidaan käyttää erilaisia houkuttimia, kuten kilpailuja ja arvontoja. Nuorisotyöllä on merkittävä rooli puhuttaessa nuorten osallistamisesta. (Järveläinen – Mäkelä – Tasanko 2016: 115–116.) Nuorisotyöntekijä toimii usein tärkeänä yhteyshenkilönä nuorten ja aikuisten välisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Nuorten ääni saadaan kuuluviin arkisten kohtaamisten lisäksi erilaisilla osallistavilla tavoilla kuten kuulemalla nuoria kauppakeskusten kehittämisessä ja nuorten kanssa yhdessä laadittujen pelisääntöjen avulla. Osallisuus on nuorelle sitä, että hän saa olla mukana ja jättää kädenjälkensä. Nuorten kokiessa tilat omakseen myös vastuunotto lisääntyy. Itsensä hyväksytyksi kokeminen ja osallisuuden kokemukset edistävät osaltaan nuorten kasvua aktiiviseksi ja vastuulliseksi aikuiseksi. (Juntunen – Ylimys 2017: 146.)

10 Pohdinta

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää nuorten näkemyksiä turvallisuuden- ja turvallisuudentunteeseen vaikuttavista tekijöistä puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa. Tarkastelimme myös nuorten ja puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa työskentelevien aikuisten välistä vuorovaikutussuhdetta nuorten näkökulmasta, nuoriin suhtautumista sekä

nuorten osallisuuden toteutumista näissä tiloissa. Mielestämme saimme hyvin vastauksia näihin kysymyksiin ja tekemämme johtopäätökset vahvistivat vanhaa jo olemassa olevaa tutkimusmateriaalia. Kattavammin olisimme halunneet saada vastauksen siihen, kokevatko nuoret voivansa osallistua turvallisuutensa kehittämiseen ja millaisia ideoita heillä olisi ollut yleisen turvallisuuden parantamiseksi.

Saimme valmiin kyselyn vastaukset analysoitavaksi, joten itse kysymysten asetteluun emme päässeet vaikuttamaan. Mielestämme kysely oli hyvin rakennettu ja siinä oli kattavasti kysymyksiä liittyen nuorten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteisiin ja vapaa-aikaan. Panostimme alussa monipuoliseen ja kattavaan kirjallisuuskatsaukseen, jonka ympärille itse opinnäytetyö oli selkeä koota. Opinnäytetyössämme käytimme teoriapohjana pääosin suomalaisia tutkimuksia, artikkeleja ja kirjallisuutta. Ottamalla enemmän kansainvälisiä tutkimuksia mukaan olisi suomalaisten nuorten vapaa-ajanviettoa sekä turvattomuuskokemuksia voinut verrata myös muiden maiden nuorison kokemuksiin. Päätimme kuitenkin rajata kansainväliset tutkimukset pois, sillä mielestämme meillä oli kattavasti lähdemateriaalia pelkästään suomalaisesta kirjallisuudesta. Valitsemisamme julkaisuissa ei juurikaan käsitelty median vaikutusta nuorten turvallisuudentunteeseen. Aihe on ajankohtainen, mielenkiintoinen ja ehdottomasti tutkimisen arvoinen. Päätimme kuitenkin rajata median vaikutuksen turvallisuuden tunteeseen aihealueena opinnäytetyöstä pois, sillä muuten siitä olisi tullut kovin laaja.

Aseman Lapset ry toteutti kyselyn paikoissa, joihin Löytävä nuorisotyö jalkautuu, mikä osaltaan vaikuttaa tutkimuksen tulokseen. Vastaajien määrä oli myös varsin pieni. Valtakunnallisesti esimerkiksi kouluissa toteutettuna kyselystä saadut tulokset olisivat saattaneet olla erilaisia. Kyselyn vastausten tulokset antavat kuitenkin hyvää ja arvokasta tietoa puolijulkisissa ja julkisissa tiloissa hengailevista nuorista Aseman Lapset ry:lle ja sen yhteistyökumppaneille. Uskomme opinnäytetyöstä olevan myös hyötyä kehitettäessä Löytävää nuorisotyötä ja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa toimivien aikuisten ja nuorten välisiä vuorovaikuttamisentapoja. Vastausten avulla nuorten ääni saatiin kuuluviin ja sen myötä heidän osallisuutensa vahvistui. Kyselyn vastausten perusteella jatkossa kannattaa panostaa entistä enemmän moniammatilliseen yhteistyöhön ja sen sujuvuuteen.

Kyselyyn vastanneita nuoria oli useista eri kaupungeista ja kaupunginosista. Näin jälkikäteen aloimme pohtia, että olisi ollut mielenkiintoista analysoida nuorten vastaukset kaupungeittain ja pääkaupunkiseudulla kaupunginosittain, sillä valtaosa vastaajista oli

pääkaupunkiseudulta. Tällöin olisi saattanut saada tarkempaa tietoa siitä, missä nuoret kokevat enemmän turvattomuutta. Tähän aineiston koko ei kuitenkaan olisi riittänyt, jotta kaupunkien välisiä eroja olisi voinut vertailla. Turvallisuusaiheisia tutkimuksia olisi hyvä tehdä myös laajemmin muissa isoissa kaupungeissa. Jatkoa ajatellen olisi hyvä myös kartoittaa maahanmuuttajataustaisten, vammaisten sekä seksuaalivähemmistöön kuuluvien nuorten turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksia.

Prosessina opinnäytetyö oli mielenkiintoinen, palkitseva ja paikoin haastava. Haastavuutta toi erilaiset tekniset seikat kuten SPSS-ohjelman käyttö, joka ei ollut meille ennestään tuttu. Myös erilaiset työskentelytapamme ja aikataulujen yhteensovittaminen osoittautuivat meille haasteeksi. Palkitsevaa oli puolestaan aiheemme, joka on tärkeä, mielenkiintoinen ja hyvin ajankohtainen. Aseman Lapset ry:n yhteyshenkilöltä saimme ohjausta, ymmärrystä ja tukea prosessin edetessä. Aihe oli niin kiinnostava, että opinnäytetyön tekeminen oli haastavuudestaan huolimatta todella opettavainen kokemus.

Lähteet

Aseman Lapset ry n.d. Aseman Lapset ry. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/aseman-lapset-ry>>. Luettu 30.9.2017.

Aseman Lapset ry n.d. Jalkautuva nuorisotyö. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/ajankohtaista/artikkelit/jalkautuva-nuorisotyö>>. Luettu 20.10.2017.

Aseman Lapset ry n.d. Löytävä nuorisotyö. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/loytava-nuorisotyö>>. Luettu 4.8.2017.

Etene 2013. Lapsuuden ja nuoruuden etiikka sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Ellonen, Noora – Kääriäinen, Juha – Salmi, Venla – Sariola, Heikki 2008. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvens Print.

Fagerlund, Monica – Peltola, Marja – Kääriäinen, Juha – Ellonen, Noora – Sariola, Heikki 2014. Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Tampere: Suomen Yliopistopaino - Juvenes Print.

Haartti, Julius – Lehtimäki, Tomi – Nuutila, Olli – Toivio, Joonas – Lahtinen, Hannu 2013. Safety audit 1: Poliisin, vartijoiden ja järjestyksenvälvojen näkemyksiä kaupunkiturvallisuudesta. Teoksessa Keränen, Jaana – Vaattovaara, Mari – Kortteinen, Matti – Ratvio, Rami – Koski, Hannu – Rantala, Tuija (toim.). Turvalliset kaupunkiympäristöt. Rakenteelliset taustat, asukkaiden kokemukset ja arjen turvallisuusratkaisut. Kuopio: Kopijyvä Oy.

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2012. Nuorten Helsinki. Nuorten kaupunki. Verkkodokumentti. <http://safarimatka.fi/raportit/Safari_NuortenKaupunki.pdf>. Luettu 16.9.2017.

Hämäläinen, Juha 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Järveläinen, Eeva – Mäkelä, Pekka – Tasanko, Pia 2016. Nuoret mukana suunnittelemassa Kivistöä, case Vantaa. Teoksessa Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Kankkunen, Paula – Harinen, Päivi – Nivala, Elina – Tapio, Mari 2010. Kuka ei kuulu joukkoon? Lasten ja nuorten kokemaa syrjintä Suomessa. Porvoo: Sisäministeriön julkaisu 36.

Keskinen, Vesa – Nyholm, Anna Sofia 2012. Nuoret Helsingissä 2011. Vapaalla, koulussa, vaikuttamassa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kiilakoski, Tomi – Kivijärvi, Antti 2012. Seutukaupunki elinympäristönä: nuorten kokemuksia aikuisille rakennetussa kaupunkitilassa. Teoksessa Hynynen, Ari (toim.): Takaisin kartalle suomalainen seutukaupunki. Helsinki: Kuntatalon paino.

Kiilakoski, Tomi 2016. Valvottua tai vapaata, tekemistä tai ei. Nuorten näkemyksiä hyvästä kohtaamispaikasta. Teoksessa Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Puomilahti, Ilkka (toim.). Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Ofsetpaino L.Tuovinen Ky.

Kivari, Simo – Ylimys, Susanna – Juntunen, Iina 2017. Nuorten elinympäristö ja vapaa-ajanvietto muuttuvat, pysyykö nuorisotyö muutoksen kyydissä? Teoksessa Ylimys, Susanna – Juntunen, Iina (toim.). Nuorisotyötä asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. Askelmerkkejä löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry.

Kivelä, Johanna 2016. Nuoret kauppakeskuksen vastuullisuusagendalla - yhteistä arvoa luomassa. Teoksessa Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Puomilahti, Ilkka (toim.). Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Ofsetpaino L.Tuovinen Ky.

Kivimäki, Hanne – Halme, Nina 2016. Nuoret kokevat runsaasti seksuaalista häirintää. Verkkodokumentti. <<http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste22016/nuoretko-kevatrunsaastiseksuaalistahairintaa.html>>. Luettu 30.10.2017.

Koistinen, Aura 2010. Katsaus suomalaisten turvallisuusasenteisiin. Suhtautuminen rikoksiin, väkivaltaan ja tapaturmiin sekä niiden ehkäisyyn. Sosiaali- ja terveysministeriö: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto: Haittojen vähentämisen ryhmä.

Komonen, Timo – Mäkinen, Tarja 2010. Lapset ja nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun. Verkkodokumentti. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80026/sm_072010.pdf?sequence=1>. Luettu 21.10.2017.

Koskela, Hille 2009. Pelkokierre. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta. Helsinki: Gaudeamus.

Kronqvist, Eeva-Liisa – Pulkkinen, Minna-Leena 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa – Tani, Sirpa 2009. Hengailun maantiede: arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. Alue ja ympäristö: 38: 1. 51–58.

Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Puomilahti, Ilkka (toim.) 2016. Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Ofsetpaino L.Tuovinen Ky.

Lepola, Outi 2015. Toteutuvatko nuorten oikeudet? Oikeusperustainen tarkastelu nuorten elinoloista. Vaasa: Arkmedia Oy.

Limnell, Jarno – Rantapelkonen, Jari 2014. Pelottaako? Nuoret ja turvallisuuden tulevaisuus. Jyväskylä: Docendo Oy.

Lähellä kaupungissa n.d. Kaikille avoin julkinen tila. Verkkodokumentti. < <http://www.laHELLAKAUPUNGISSA.FI/paikat/katu/katu-julkisena-tilana/kaikille-avoin-julkinen-tila/>>. Luettu 4.8.2017.

Myllyniemi, Sami – Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Kopijyvä.

Myllyniemi, Sami (toim.) 2016. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Grano Multiprint Oy. Nuoristotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

Nuorten hyvinvointikertomus n.d, Seksuaalinen häirintä ja väkivalta. Verkkodokumentti. <<http://www.nuortenhyvinvointikertomus.fi/indikaattorit/yhdenvertaisuus/seksuaalinen-hairinta-ja-vakivalta>>. Luettu 22.10.2017.

Nuorten Palvelu ry 2013. Kauppakeskus nuorten vapaa-ajan tilana. Kauppakeskusten nuoret -hankkeen loppuraportti.

Nuorten Palvelu ry 2014. Nuori eli hengailija, häirikkö, asiakas. Kulissina Kauppakeskus. Kauppakeskusten nuoret -hankkeen loppuraportti.

Nuotio, Jaakko 2016. Oppia nuorten oleskeluyhteiskunnassa. Teoksessa Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Puomilahti, Ilkka (toim.). Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista: nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Ofsetpaino L.Tuovinen Ky.

Nurmi, Jari-Erik – Ahonen, Timo – Lyytinen, Heikki – Lyytinen, Paula – Pulkkinen, Lea – Ruoppila, Isto 2010. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY pro.

Nurmi, Jari-Erik – Ahonen, Timo – Lyytinen, Heikki – Lyytinen, Paula – Pulkkinen, Lea – Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-Kustannus Oy.

Rautio, Pauliina – Pyyry, Noora – Hyvärinen, Reetta – Tani, Sirpa 2015. Lasten ja nuorten asuminen ei mahdu kotiin. Teoksessa Häkli, Jouni – Vilkkö, Risto – Vähäkylä, Leena (toim.) Kaikki kotona?: asumisen uudet tuulet. Helsinki: Gaudeamus.

Rinne, Kati 2016. Omat jalat kantaa. Helsinkiläisnuorten kokemuksia hyvinvoinnista. Helsingin kaupunki: Nuorisoasiainkeskus.

Saarikkomäki, Elsa. 2016. Nuorten näkökulmia onnistuneisiin kohtaamisiin vartijoiden ja poliisien kanssa. Teoksessa Lampela, Pauliina – Leppävuori, Mikko – Puomilahti,

Ilkka (toim.). Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Ofsetpaino L.Tuovinen Ky.

Saarikkomäki, Elsa 2017. Trust in public and private policing: Young people's encounters with the police and private security guards. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos. Helsingin Yliopisto.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – Nuva ry n.d. Osallisuusopas. Verkkodokumentti. <https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/52f10d2ae4b0706b2aa12d4e/1411477930858/osallisuusopas0.99_1.pdf>. Luettu 20.10.2017.

Takala, Janne — Ilva, Minna n.d. Nuoret toivovat aikuisilta kohtuullisia juomatapoja. Verkkodokumentti. <<https://www.a-klinikka.fi/tiimi/1369/nuoret-toivovat-aikuisilta-kohtuullista-juomatapaa>>. Luettu 8.10.2017.

Tani, Sirpa 2011. Oikeus oleskella? Hengailua kauppakeskusten näkyvillä ja näkymättömillä rajoilla. Alue ja ympäristö 40: 2. 3-16.

Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2017. Osallisuus. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>>. Luettu 24.5.17.

Tervo, Merja 2017. § 64 Kauppakeskus Revontulen nuorisotila Poppari. Verkkodokumentti. <[http://rovaniemi.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Vapaaajanlautakunta/Kokous_3152017/Kauppakeskus_Revontulen_nuorisotila_Popp\(4357\)](http://rovaniemi.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Vapaaajanlautakunta/Kokous_3152017/Kauppakeskus_Revontulen_nuorisotila_Popp(4357))>. Luettu 30.8.2017.

Tigerstedt, Christodder – Huhtanen, Petri 2013. Päihtyneiden aiheuttamat häiriöt julkisilla paikoilla. Teoksessa Warpenius, Katariina – Holmila, Marja – Tigerstedt, Christoffer (toim.). Alkoholi- ja päihdehaitat läheisille, muille ihmisille ja yhteiskunnalle. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Tilastokeskus. 2016. Naiset ja miehet Suomessa 2016. Verkkodokumentti. <http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_namisu_201600_2016_16132_net_p2.pdf>. Luettu 17.9.2017.

Turkka, Heikki - Ylimys, Susanna - Juntunen, Iina 2017. Vuorovaikutusta ja yhteisten tavoitteiden tunnistamista. Teoksessa Juntunen, Iina - Ylimys, Susanna 2017 (toim.). Nuorisotyötä asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. Askelmerkkejä löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry.

Vaaranen-Valkonen, Nina 2013. IRC-Galleriassa tehdyn verkkokyselyn tuloksia. Verkkodokumentti. <<http://nuoret.riku.fi/nuorten-kokema-seksuaalinen-vakivalta-irc-galleriassa-tehdyn-verkkokyselyn-tuloksia/>> Luettu 15.10.2017

Valtion nuorisoneuvosto 2017. Uusi nuorisolaki voimaan: tervetuloa valtion nuorisoneuvosto. Verkkodokumentti. <<https://tietoanuorista.fi/uusi-nuorisolaki-voimaan-tervetuloa-valtion-nuorisoneuvosto/>>. Luettu 13.9.2017.

Whitlock, Janis - Powers, Jane 2008. Places to be and to belong: Youth perceptions of life in community. The Prevention Researcher v15 n2. 12–15.

Vornanen, Riitta 2000. Turvallisuus elämän kysymyksenä. 13-17-vuotiaiden nuorten turvallisuus ja turvattomuuden aiheet. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos. Kuopion yliopisto.

Vuorensyrjä, Matti – Fagerlund, Monica 2016. Poliisibarometri 2016. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Verkkodokumentti. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75567/Poliisibarometri_2016_Valto.pdf?sequence=1 >. Luettu 11.9.2017.

Nuorten kysely

VASTAAJAN TAUSTATIETOJA:

1. Vastaa kyselyyn:

- Helsingissä
- Espoossa
- Vantaalla
- Jyväskylässä
- Muualla, missä? _____

2. Sukupuoli:

- Poika
- Tyttö
- Muu

3. Syntymävuosi?

4. Olen tällä hetkellä:

- Peruskoulussa
- Lukiossa
- Ammatillisessa koulutuksessa
- Työelämässä
- En ole tällä hetkellä koulussa enkä töissä
- Jokin muu kuin mainituista, mikä? _____

VAPAA-AJANVIETTOPAIKKOJA KOSKEVAT KYSYMYKSET:

5. Kuinka usein vietät aikaasi seuraavissa paikoissa? Vastausvaihtoehdot:

a) en juuri koskaan b) muutaman kerran vuodessa tai harvemmin c) suunnilleen joka kuukausi d) suunnilleen joka viikko e) päivittäin tai lähes päivittäin

- Nuorisotaloilla
- Kauppakeskuksissa
- Huoltoasemille
- Kirjastoissa
- Kahviloissa tai ravintoloissa (myös Mäkki ja Hese)
- Ulkona kaupungilla (esim. puistoissa)

6. Millaisissa paikoissa koet kaupungilla olosi viihtyisäksi? Voit kirjoittaa mietteistäsi niin pitkästi kuin haluat.

7. Millaisia paikkoja kaipaisit kaupungille lisää? Voit kirjoittaa toiveistasi niin pitkästi kuin haluat.

KYSYMYKSIÄ AIKUISTEN SUHTAUTUMISESTA NUORTEN HENGAILUUN:

8. Miten koet seuraavien tahojen suhtautuvan nuorten ajanviettoon esim. kaupungilla ja kauppakeskuksissa? Vastausvaihtoehdot:

a) kielteisesti b) neutraalisti (ei myönteisesti eikä kielteisesti) c) myönteisesti

- Vartijat
- Poliisit
- Nuorisotyöntekijät
- Tilojen tai alueiden työntekijät (esim. myyjät, siivoojat)
- Muut tiloja tai alueita käyttävät aikuiset

9. Suhtautuvatko aikuiset mielestäsi nuoriin kielteisesti, vaikka he eivät tekisi mitään väärää?

- Ei kovin yleistä
- Melko yleistä
- Yleistä

KYSYMYKSIÄ NUORTEN TURVALLISUUS- JA TURVATTOMUUSKOKEMUKSISTA:

10. Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttavat turvallisuudentunteeseesi kaupungilla tai kauppakeskuksissa? Vastausvaihtoehdot:

a) vähentää turvallisuudentunnettani b) ei lisää eikä vähennä turvallisuudentunnettani c) lisää turvallisuudentunnettani

- Vartijoiden läsnäolo
- Poliisin läsnäolo
- Nuorisotyöntekijöiden läsnäolo
- Liikkeiden työntekijöiden läsnäolo
- Kaduilla tai kauppakeskuksissa liikkuvien aikuisten läsnäolo
- Kameravalvonta

11. Kuinka paljon seuraavat asiat aiheuttavat arjessasi turvattomuutta, kun liikut kaupungilla? Vastausvaihtoehdot:

a) ei ollenkaan b) jonkin verran c) paljon

- Nuorten päihteidenkäyttö
- Aikuisten päihteidenkäyttö
- Pahoinpitelyn kohteeksi joutumisen uhka
- Eri nuorisoryhmien yhteenotot
- Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisen uhka (esim. epämiellyttävä kielenkäyttö)
- Seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisen uhka (esim. koskettelu tai seksiin pakottaminen)
- Uhka omaisuuden (esim. polkupyörä, kännykkä ym.) vahingoittamisesta
- Varastamisen / ryöstön kohteeksi joutumisen uhka

Halutessasi voit jatkaa ajatuksiasi turvallisuudesta tai turvattomuudesta tähän.

12. Onko täysi-ikäiset henkilöt houkuttelleet sinua seuraansa esim. alkoholilla?

- Kyllä
- Ei

13. Onko arjessasi turvallinen aikuinen, jolle voit kertoa iloista ja suruista? (Vanhempi, nuorisotyöntekijä, opettaja jne.)

- Ei ole oikeastaan ketään, jolle kertoa
- On joku, jolle voin kertoa useimmiten
- On joku, jolle voin kertoa aina tai lähes aina

14. Mitä toivot aikuisilta liittyen vapaa-ajanviettoosi?
